

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ח תמוז תשע"א

מסעי

שנה ט"ו גליון תשכ"א

תוכן העניינים

לקח טוב	א
שבת בשבתו	ב
דבש תמרים	ג
בשפתי צדיקים	ד
פרפראות לחכמה	ה
ודרשת וחקרת	ו
פניני התורה	ז
חוקים להורותם	ח
הילולא דצדיקא	ט
דבר בעתו	י
משולחן מלכים	יא

ראש חודש מנחם אב יהי' ביום שני הבעל"ט
זמן המולד: יום ש"ק בשעה 3:40, עם 12 חל'

אבות פרק ב'

לוח הזמנים

החוליות	השבת
9:26 8:00	ברוקלין
9:29 8:02	קרית יואל
9:36 8:05	קטנסקילס *
9:27 8:01	מאנסי
9:26 7:59	לעיקוואד
9:21 7:54	מיאמי
9:08 7:41	לאס אנדזשלס
9:38 8:11	מאנטרעאל
9:40 8:13	טאמי
9:56 8:29	טאראנטא
8:55 7:01	ירושלים
8:52 7:18	בני ברק
10:05 8:39	לונדון
10:22 8:56	מאנטשעסטער
10:46 9:17	אנטווערפן
8:43 5:12	מלבורן
19:25 17:56	בונאס איירעס
21:47 20:21	ווינ

להכנסת מודעות, ברכות
מו"ט, הנצחת שם,
לעילוי נשמת, וכו'
יפנו לאפיס כולל
עצי חיים בארה"ב:
1-888-732-6347
EXT 4
1-888- RFB - MEIR

ימי התורה דברים

יום ראשון	פ:
יום שני	פא.
יום שלישי	פא.
יום רביעי	פב.
יום חמישי	פב.
עש"ק ושב"ק חורח	

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם

עלם צעיר ומחונן אשר כל מעדני עולם וחמודי תבל לא נחסרו ממנו, ולכל אשר יחפץ השיגה ידו, בהיותו בן יקר ויחיד, ואביו אהבו.

ביום מן הימים נהפך עליו הגלגל כשנתיים מאמו, אשר פגע בו כרעם ביום בהיר, ואם זאת לא הספיק נשא אביו אשה שנית אשר שנאה אותו מאוד, וצרות יגון ואנחה היו מנת חלקו, האב שאהב אותו כנפשו ציפה ליום שבו יתחתן הבן ויעזוב את הבית.

פעם אחת כשנסע האב לעסקיו הוצע לו שידוך הגון עבור בנו, עם משפחה חשובה מאוד והדבר מצא חן בעיני האב ומיד הסכים להשידוך.

בהתקרב ובא מועד החתונה עלו האב ובנו על כרכרה בדרך לעירה של הכלה, במשך הנסיעה הירבה ההתנן לשאול את בעל העגלה: כמה התרחקנו כבר מהבית, ולעומתו שאל האב הנרגש: מהו המרחק שעוד נותר לנו עד למחוז הפצינו.

העגלון ששם לב לשינוי שבנוסח שאלותיהם, שאל את האב לפשר הדבר, ענה לו האב: בני יודע שהוא מתרחק מהמקום שבו הוא סבל, אך אינו יכול לשמוח לקראת פגישתו עם הכלה ומשפחתה, שהרי עדיין אין הוא מכיר אותם ואינו יודע את מיבם, ולפיכך מטרת שאלותיו הוא רק לברר כמה התרחקו מהבית.

אך אני יודע כמה שפר גורל בני בנישואיו הקרובים, לכן הנני עומד ומצפה בכליון עינים מתי נגיע כבר למחוז הפצינו, וזהו סיבת שאלתי מהו המרחק שנותר לנו עד שנגיע בשעה טובה ומוצלחת.

עפ"י משל זה מסביר המגיד מדובנא את שינוי הלשונות בפסוק ויכתוב משה את "מוצאיהם למסעיהם", ואלה "מסעיהם למוצאיהם".

ולדרכינו הכוונה שבני ישראל הבינו את משמעות הציאה מתחת סבלות מצרים, אך עדיין לא השיגו את מדרגת הקדושה של ארץ ישראל, לפיכך מנו את מסעותיהם לפי מוצאיהם, לפי ההתרחקות ממצרים, ולפי המסעות שכבר עברו, "ואלה מסעיהם למוצאיהם".

לעומתם משה רבינו אשר ידע והשיג את מעלת קדושת הארץ שהיא היתה מטרת מסעם, רק הוא ידע את התכלית האמיתית של המסעות, ולכן נאמר עליו "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", דכל מה שהוציאנו ממצרים הי' רק מפני מסעיהם לארץ ישראל, ארץ אשר עיני ה' אלוךך בה.

נפתל"י שבע רצון מלא ברכת ה'

בשירי ידידות הלל וזמרה, נברך בשפה נעימה וברורה, אל מע"כ ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא, עומד הכן בכל עת ועונה לבוא בעזרת מוסדותינו הק' תדירא, **נפתל"י** אילה שלוחה, לשמש בקודש לפני ולפנים אצל מרן רבינו שליט"א זכה, משליך עצמו מנגד לכל קדשינו ברוח נאמנה מסורה, תומך וידיד מוסדותינו הק' בעוז ובגבורה, נודע לשם ולתפארה,

מה"ר נפתלי הירצקא שטיין הי"ו

אב"י בוויליאמסבורג יע"א

**לרגל שמחתו בהכנס בנו בכורו יניק וחכים נ"ו
לעול התורה והמצוות**

יה"ר שיזכה לראות ולרוות ממנו ומכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה גדושה, וימשיך במעשיו ובפעולותיו הנאמנים, לעמוד לימין מוסדותינו עוד רבות בשנים, בתבונה ובדעת אמונים, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, בב"א.

**המברכים בשיר וקול תודה
הנהלת מוסדות סאטמאר
קרית יואל בני ברק**

לִקְחָ טוֹב

לִיקוּטִים יְקָרִים, מִפִּי סוֹפְרִים וְסוֹפְרִים עוֹד מוֹסֵר וְחִסְדוֹת נֶאֱמָרִים

והתאוותם לכם גבול קדמה, פי' לשון תאוה הכתוב מרמז כי זה גם מוכה לאדם, שיש לו עכ"פ תאוה ללכת בדרך הישר, ומצפה על הגאולה שיחיה בזמן קרוב. (תפארת שלמה)

☆

למטה יהודה כלב בן יפונה וכו', ולא כתוב נשיא וכן בבנימין, רק החשלינו כבודם מנגדם, דכלב אמר בשבח ארץ ישראל אנכי לא יהיה נשיא בא"י וכן בבנימין אליהו הוא אלה, לכן נבחרו להורות, שאם נעשה לשם שמים, אז לא נפסיד כלום, ואין אדם נוגע במוכן להבירו. (מאור ושמש)

☆

ולמטה בני דן נשיא, זה הדן את עצמו, נשיא זוכה להתעלות לגדולה. (משמרת איתמר)

☆

את שש ערי מוקלט אשר תתנו לנם שמה הרצה, לנם שמה הרצה פי' אפילו זה שרבו עוונותיו, עד שנקרא רוצח לפי שרוצה את נפש עצמו, עם כל זה יש לו תקנה להימלט אל שש ערי מוקלט, רמז לששת התיבות של שמע ישראל וכו'. (בית אברהם)

☆

והיו אלה לכם לחקת משפט לדורותכם, לחקת משפט פי' דבכה הצדיקים העוסקים בתורה להשפיע השפעות טובות לדורותיהם עד סוף כל הדורות, בכל מושבותיהם לרבות בזמן הגלות. (דברי אמת)

☆

בערבות מאוב על ירדן יריחו, בערבת מואב פי' זה שאבינו שבשמים ערב עליו מוכחה הוא שיזכה ליראת שמים בשלימות, ירחו מלשון והריחו ביראת ה'. (ויאמר משה)

ידים בלימוד התורה, ויהנו במדבר סיני, ישים עצמו כמדבר. (יודאים בשדה)

☆

ויסעו ממדבר סיני, ויהנו בקברת התאוה, ר"ל ע"י שזוכה להכנעה שנרמז בתיבת סיני, ע"י נצל מן היצר הרע ונשבר תאוותו. (אמרי יוסף)

☆

ויסעו ממדבר סיני, ר"ל לרמז כי מתחילה נוסעים מחר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, ועל ידי ביטול תורה ויהנו בקברות התאוה, דמתחיל להתאוות ועדיין היתר הוא, ומוזה ויהנו בעוונה"ד בחצרות, חצר שאינה משתמרת, נדיחא בהפקירא, ומהצרות לרחמיה, גדלים רתמים, להלעיב בנביא ה' ובמלאכיו, על ה' ועל משיחו, ומרתמה לרמון פרץ, מלאים פרצות כרימון, פורקן עול תורה כולה, ומשם ללכנה נתלכנים באש הגיהנום, ה' יצילנו. (תורת משה)

☆

קברת התאוה, אמר הרח"ק מווארקא זי"ע התאוה עלולת להפוך לקבר לאדם, כדאיתא הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, ולכן נקרא קברות התאוה, כי התאוה הן הקברים. (בית יצחק)

☆

וזאת הארץ אשר תפול לכם לנחלה, בכח התורה הקרויה נחלה, תפל לכם שתפילו ותכניעו את כוחות הרע. (נועם אלימלך)

☆

והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח, והיה לכם גבול נגב זה התורה, מקצה ים המלח כמו הים שאין לו עומק וסוף, כן אין עומק לתורה, וכל שיתעמק יותר יתאוה יותר כמו השותה מי ים המלח רוצה לשותת עוה, קדמה דיוסף שלימות בכל יום לתכלית הפונה קדים. (אור פני משה)

אלה מסעי, אלה פוסל את הראשונים, כי מסעי פי' הרוצה להתעלות ולנסוע אל הקדושה, חייב תמיד לפסול את מעשיו הראשונים, שעד עתה לא עשה מאומה. (שפתי צדיקים)

☆

ואלה מסעיהם למוצאיאיהם, מ"ב המסעותיהם הכנה לדורות, ובכל מסעי היה מלחמה ואח"כ ויהנו, וכן על כל אחד מישראל, לדפש לצאת מהמסע הזה למסע ולמלחמה אחרת. (שפת אמת)

☆

ואלה מסעיהם למוצאיאיהם, ואלה מסעיהם, שתכלית הגלות הוא שיהיו ישראל מווכחים בשלימות, למוצאיאיהם, באופן שיוכו לצאת ממנה ביד רמה. (באר משה)

☆

ויסעו בני ישראל מרעמסס, אותיות רע המסס, ר"ל מעניני תאות עולם הזה הרעים, ויהנו בסוכות שהשינו שעולם הזה הוא דירת ארעי ואין כדאי לתאות, ואח"כ ויהנו באתם אותיות אמת, שהגיעו למדרגת אמת, שנמאס להם לדבר חוץ מתורה ותפלה. (אילנות דחיי)

☆

ויסעו מסכת ויהנו באתם, אם נוסעים מהסיפוק היינו שלא משתמש בזה העולם רק הכרחו בלבד, אזי אח"כ כשיוצאים מהעולם, ויהנו באתם אותיות אמת, דשם חנייתו, ולא יצטרכו לגולגולים ועונשים. (אגרא דכלה)

☆

וישב על פי החירות, וישב הצריכים לשוב בתשובה, על פי החירות על שנתנו חירות לפה. (משמרת איתמר)

☆

ויסעו מרפידים ויהנו במדבר סיני, הרצה לנסוע ולצאת מרפידים מרפיק

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

השבת ושמירת הלשון תלויים זה בזה

ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם. י"ל עד"ז הדנה איתא בזוה"ק ותורף דבריו ששבת קודש נק' פי ה' והיינו מי שזוכה לשמור פיו ולשונו בכל ששת ימי המעשה אז הוא זוכה אח"כ בשבת קודש לפי ה', והיינו שזוכה לבחי' ותגזור אומר ויקם לך בחי' צדיק יראת אלקים, וששת ימי החול נק' נסיעה ושבת קודש נק' חניה כנודע ומי שזוכה לשמור פיו ולשונו בששת ימי החול אזי כשכא שבת קודש הנק' חניה זוכה לפי ה', ולזה נסעו מ"ב מסעות נגד ששת ימי החול הנק' נסיעה וכל אחד נכלל בו' וביחד עולה מ"ב וארץ ישראל הי' בחי' שבת קודש בחי' חניה כמבואר אצלנו כ"פ שקדושת שבת וקדושת ארץ ישראל הן אחד, וזהו ויכתוב משה רומז לכתובת הדעת הנק' משה וזהו עד"מ מאה"כ כתבם על לוח לבר, את מוצאייהם רומז לה' מוצאות הפה, למסעיהם רומז לששת ימי המעשה הנק' נסיעה, על פי ה' רומז לשבת קודש הנק' פי ה' וכנ"ל, והיינו שע"י שהאיש המשכיל שומר ה' מוצאות הפה היינו פיו ולשונו בששת ימי החול הנק' נסיעה באמצעות הדעת הכתובה על לוח לבו עד"ז זוכה אח"כ בשבת קודש לפי ה' וזהו על פי ה'. ואלה מסעיהם למוצאייהם פי' ואלה מסעיהם רומז לו' ימי המעשה הנק' נסיעה וכל אחד כלול מכולן וביחד בגימ' אל"ה, והיינו ששבת קודש שוב משפיעה אח"כ לששת ימי החול דלהבא שיוכל לשמור ה' מוצאות הפה היינו פיו ולשונו כי שבת קודש היא בחי' מקבל ומשפיע בחי' אור ישר ואור חוזר וע"ז זוכה בששת ימי החול ג"כ לפי ה' וכנ"ל וד"ל.

(אהבת שלום)

בזכות שתי שבתות יהיו נגאלין

ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם. ויש לומר שהמסעות והחניות רומזים לששת ימי המעשה ושבת אחריהם שהוא החני', והמסעות הם הטורח והמלאכה, ומלאכת שבת אנו למידין ממסעות המדבר (שבת מ"ט ע"ב) הם העלו קרשים וכו'. ובהו יש לפרש כפל הלשון מוצאייהם למסעיהם מסעיהם למוצאייהם, עפ"י מה שכבר פירשנו שמוצאייהם הוא לשון מציאה אחר המסע מלשון (רות א') ומצאן מנוחה אשה בית אישה, וזהו שאמרו ז"ל (שבת ק"ה) אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין. וזהו שהכתוב לנו הכתוב מוצאייהם בתחילה ומוצאייהם בסוף ומסעיהם באמצע.

(שם משמואל)

השבת נותן ברכה לששת ימי המעשה

בענין המסעות שנכתבו בתורה וכתוב אשר יצאו מארץ מצרים. כי הנה הליכות בני ישראל באלה המסעות הי' שלא בדרך הטבע ונכתב לזכור נפלאות הש"ת כמ"ש וזכרת את כל הדרך כו'. והוא ג"כ לזכור זכות בני' כמ"ש זכרתי כו' לכתן

אחרי כו' בארץ לא זרועה. ובאמת אין מבוא ללכת באלה המקומות רק בני' אשר יצאו מא"מ ונתעלו מדרך הטבע כמ"ש במדבר כו' לא עבר בה איש כו'. והש"ת כשברא העולם הניח מקומות אשר אין הישוב שם בדרך הטבע. וכמו כן עשה הקב"ה בזמן שיש זמנים שאין ההנהגה בדרך הטבע. וכמו כן בנפשות שיש נפשות שאין הנהגתם בדרך הטבע. וכל זה הוא עדות על הש"ת. והדברים שיצאו מן הכלל הם להעיד על הכלל כולו. לכן שבת סהדותא אקרי שהנהגה בשבתות אינו בדרך הטבע. וכמו שיש מ"ח שבתות בשנה כמו כן מ"ח מסעות בעולם שאינו בדרך הטבע. ובנפשות הם כלל בני ישראל. [ומ"ח נביאים שעמדו לבני' שהי' כל ההנהגה שלהם שלא בדרך הטבע]. והנה המסעות היו הקדמה לביאת הארץ כדאייתא במד' שמות ג' מתנות נתן הקב"ה לבני ישראל וכולם ע"י יסורים ע"ש. ויסורים של המדבר היו הכנה למתנת א"י. כי באמת ארץ ישראל היא עיקר הישוב שממנה הושתת כל העולם. וע"י שנמשכו בני' אחריו ית' בארץ לא זרועה זכו לעיקר הישוב כי יסוד כל דבר הוא הביטול אל הבורא ית'. וכמו כן ע"י הש"ק שמבטלין בו כל המעשים ומעידין שקיום כל הבריא הוא מאתו ית' ע"י השבת נותן ברכה וקיום לכל ימי המעשה כמ"ש במ"א.

(שפת אמת)

בשבת נברא הפה בנפש שיוכל לדבר בתורה

בהפטרות לפרשה זו שמעו דבר ה' בית יעקב וגו' בפסיקתא להפטרות זו בטלתם כל הדברות וכו' אפילו דבר אחד אם קיימתם ואני סולח לכם ואיזה הדבר זה יום השבת וכו' לכן נאמר שמעו דבר ה' וגו' ואין דבר אלא שבת שנאמר ממצוא חפצך ודבר דבר. מה שדרש ואין דבר אלא שבת מקראי נראה שעיקרו הוא על פי הסוד כפי מה שכתב בזוה"ק דשבת אקרי דיבור. והיינו דשבת הוא כנגד מדה ז' מדת מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה. ובזוהר הקדוש (ה"ג ר"א א') איתא על שבת אתקדש וימא סליק פומא דסליק על כלא פי ה'. ועל זה הביא הראיה ממה שנאמר ממצוא חפצך ודבר דבר, שבשבת צריך האדם לדבר דבר רק מה שנקרא דבר, והיינו דברי תורה שנקראו דבר דברי אשר שמתי בפך, וכמו דאייתא בספר יצירה יום שבת בשנה ופה בנפש הפירוש הוא שבשבת נברא הפה בנפש שיוכל האדם לדבר ויהיה בבחינת פי ה' דברי אשר שמתי בפך. ואמר שעל ידי תורה שבעל פה שהוא הרב חכמה יוכלו לתקן הרב כעס וכמו שנאמר כי ברוב חכמה רב כעס וכמו שאמרו (נדרים כ"ב ע"ב) אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא ה' חומשי תורה וכו'. וזה הפירוש שמעו דבר ה' דבר אחד אם קיימתם זה השבת על ידי זה יוכלו לתקן הרב כעס מה שבטלתם כל הדברות. ועל ידי השבת יוכלו לתקן הכל על העבר כמו שאמרו (שבת ק"ה ע"ב) אפילו עובד עבודה זרה כאנוש מוחלין לו. ועל להבא איתא במכילתא שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע שהשומר שבת בטוח הוא מן העבירה שהוא משומר מכל.

(פרי צדיק)

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

ע"מ לבנות, וכדי שלא יהי חיו כסותר ע"מ לבנות שלבי"מ, ע"כ צריך לדעת כי על פי הי כל נסיעותיו ותנועותיו וממילא אם מכון בכ"ז למלאות רצונו ית"ש אי"כ בכ"מ הוי כסותר ע"מ לבנות במקומו ולא יהי חיו מקלקל, כי אצלו ית"ש כל המקומות שוין, וזשי"ה ויכתוב משה מוצאיהם, ר"ל דגם מוצאיהם קצת מדרכי התורה כנ"ל שנוסע וסותר סדר עבודתו להשי"ת כתב משה למסעיהם פ"י שהכנסה קרי ליה היינו למסעות ממדריגה למדריגה בעבודת הי כי אח"כ יתגבר בהם ביותר וכדי שלא יהי חיו סותר ע"מ לבנות שלבי"מ, לזה אמר על פי הי כנ"ל שאצלו ית"ש הכל הוא במקומו ולכן ואלה מסעיהם בעבודת ה', למוצאיהם פ"י דהוי בונה במקום הסתירה כנ"ל. (קדושת יו"ט)

☆

ויכתוב משה את מוצאיהם למוסעיהם. ויש לפרש בהקדם דברי הזרע קודש כי בכל מקום מאלו המסעות היה שורה שם קליפה אחרת, וישראל כשחנו במקומות ההם עשו בכל מקום תיקונים כפי הצורך לבטל הקליפה השורה במקום ההוא, ושמות הקליפה והתיקונים שעשו ישראל במקומות ההם הכל מרומו בשמות המסעות ע"כ, והווי יש לרמוז בדברי הכתוב ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, דהיינו מה שהוציא הניצוצות הקדושות כל זאת כתב משה רבינו ורמזן בשם המסעות, ואמר עוד ואלה מסעיהם למוצאיהם, היינו שזאת היתה מטרת של אלה מסעיהם, בשביל מוצאיהם, היינו כדי להוציא או הניצוצות הקדושים ע"י עבודתם בתורה ומצות, ונתקדשו בקדושה. (דברי יואל)

משוכתם מהעבירות עצמם יעשו זכויות ככה אוהבם נדבה ע"כ, וזשי"ש ויסעו מחרדה מכח תשובה הבא מחרדה ויראה מאימת הדין שמה נעשה שוגג, ע"כ ויחנו במקהלות להקל על נפשם ברבים, והווי במקהלות ברכו אלקים אפי"ב בבחי' אלקים דהיינו מיראה. (ייטב לב)

☆

ויכתוב משה את מוצאיהם למוסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם, והנ"ל בזה בהקדם לפרש מאחז"ל דר"י סוכר דסותר ע"מ לבנות שלא במקומו בשבת פטור, ופרך ממשכן דהוי סותר ע"מ לבנות שלבי"מ, ומשני כיון דכי על פי הי יחנו כסותר ע"מ לבנות במקומו דמי עיי"ש, וצ"ב, אלא דהנה אם סותר ע"מ לבנות שלבי"מ הוי מקלקל, כיון דבמקום הזה כבר לא יבנה אלא במקום אחר, ולכן סוכר ר"י דפטור המקלקל, משא"כ אם סותר ע"מ לבנות במקומו לא הוי מקלקל כיון דסופו לבנות במקום הזה בנין מחדש, וכ"ז שייך באדם שיש חילוק אצלו בין מקום למקום, משא"כ הקב"ה שמלא כל הארץ כבודו אי"כ כל סנא דארעא חד הוא ולמקום אחד יחשב אצלו ית"ש, ולפי"ז שפיר משני דמשכן כיון דכי על פי הי יחנו וגוי כסותר ע"מ לבנות במקומו דמי בכל העולם ולא הוי מקלקל שום מקום, והנה לפעמים צריך האדם לנוד ולנסוע מביתו למרחצאות לרפאות תעלה, אי"כ לכאורה ע"י מלטול הדרך ועכובים שונים מוכרח הוא להיות סותר סדר שיעור לימודו ודרך עבודתו להשי"ת כמובן, אמנם ע"י שאח"כ כשישוב לביתו וישיג הרפואה יהי ביכולתו לעבוד את הי ביתר שאר ועז ע"כ הוי כסותר

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים ואלה מסעיהם למוצאיהם. ויש לבאר מה שהוצרכו למסעות הללו כי יצאו מארץ מצרים ערות הארץ הוצרכו להזדקך במדבר במסעות הללו, וכן איתא במדרש ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים אר"י בן קרחא כדי ליתן להם את התורה במדבר כיון שהיו שקועין בזחמת מצרים הוי צריכין למירוק הזחמא במסעות, וז"ש אלה מסעי בני ישראל שהוצרכו למסעות הללו למען אשר יצאו מארץ מצרים טומאה עמוקה, ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם, ר"ל דבר זה כתב לנו משה בתורת הי כי עיקר היציאה היא ממש בשביל מסעיהם, ולא כמו העולה על הדעת כי הנסיעה היא רק מפל להגיע למחוז החפץ רק היציאה עיקר בשביל מסעיהם, והיינו ואלה מסעיהם ר"ל דמסעיהם היו בהכרח בשביל מוצאיהם מטומאה עמוקה דבשביל הכנסה לאר"י היה יכול להיות דרך פלשתים. (ישמח משה)

☆

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות ובמסורה במקהלות ברכו אלקים וגו', וי"ל לפי דברי היש"מ עה"פ ארפא משוכתם וגו', דתשובת הרבים אפי"א אם עושים רק תשובה מיראה וזדונות נעשו כזכויות, והמעם כי בתשובה מאהבה קיי"ל ודונות נעשו כזכויות כי הי צילך כמו ששב כ"כ השי"ת אהבו ונעשה נח"ר לפניו ואין לך זכויות גדולים מזה, משא"כ מיראה אין כאן אהבה חוזרת מאת השי"ת, והווי ביחוד אבל ברבים אף שאין מגיע להם אהבה מהדין, הקב"ה נתן להם אהבתו בנדבה ורצון וממילא נעשה להם זכויות, והווי ארפא

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם

נסע לפעמים על פני עיירות לאסוף כסף לפרנסת אנשי ביתו, ופעם אחת בהיותו על אם הדרך איקלע לאיזה עיר וקנה שם כמה כובעים [ביבער היטן]. ובדרך חזרתו נסע לעיר אוהעל לרגל יומא דהילולא דמרן הישמח משה זי"ע וגם רבינו בא להשתטח על ציון זקינו הק', והרב ההוא הלך לקחת ברכת שלום מרבינו, ובתוך דבריו סיפר לו בתמימותו שנסע לקבץ מעות אצל אחינו בני ישראל לצורך פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו והצליח בדרכו ועלה בידו לקנות גם כמה כובעים, ורבינו תמה על דבריו ושאל אותו וכי נסעת לאסוף כסף מבני העיירות בשביל לקנות לך כובעים, והלה שאל בחזרה לרבינו וכי אין רבינו נוסע לשבות בעיירות בכדי לקבוצ סכומי כסף, והשיב לו רבינו דכאשר מצטברים חובותי ממעשי הצדקה והחסד עד למאוד, אז אני מוכרח לנסוע על פני עיירות בכדי לשלם את כל החובות, אבל מעולם לא נסעתי בכדי שייהיה לי כסף לקנות צרכי, והסביר אותו הרב שגם הוא לא נסע לאסוף כסף כדי לקנות כובעים רק שבהיותו על אם הדרך מצא הזדמנות טובה לקנות את הכובעים.

נענה רבינו ואמר לו שעכשיו עלה ברעיונו לפרש מאמר הכתוב שבפרשתן - שאז היה פרשת מסעי ובאותו שבוע חל יומא דהילולא של הישמח משה - ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ושוב נאמר ואלה מסעיהם למוצאיהם, ולא נאמר בו עוד על פי ה', ואפשר לומר דהכי פירושו שאם משום שיש להם מוצאיהם היינו הוצאות וחובות, ולכן למסעיהם היינו שנוסעים באלה מסעי לקבוצ ממון לשלם את החובות, בזה נאמר על פי ה', שמעשיהם טובים וישרים בעיני השי"ת, אך ישנם גם כאלו ואלה מסעיהם למוצאיהם, היינו דמטרת הנסיעה שנוסעים באלה מסעי הוא בכדי שיוכלו להוציא הוצאות ולפזר ממון לקנות מה שלבם חפץ ממנעמי העולם, בנסיעה כזו לא נאמר בו על פי ה', שאין מעשיהם ישרים ורצויים בעיני השי"ת

זכרון איש חייל

מהגה"ח ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל

ויסעו מהר שפר

סיפר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע שבהיותו בעיר סקאהל, שמע פעם בראש השנה לבעל תוקע שבקע ריקעים בתקיעותיו, בהוסיפו, שזה לא היה בזכות הבעל תוקע בעצמו כי לא היה בר הכי, אלא שזכה לך מכח הציבור ששמעו התקיעות, [צדיקים אמרו, כי הרה"ק ברוב ענוותנותו לא הרגיש שחשיבותו של התקיעות היו בזכותו שהוא היה בין השומעים], ובזה פי' הגה"ק מהר"מ מבולגורייא זי"ע מאמה"כ בפרשתן "ויסעו מהר שפר ויחנו

בחרדה וגו' ויחנו במקהלות", דמה שזוכים ל"החריד" ב"שופר", הוא ע"י "ויחנו במקהלות" מכח הציבור ומקהלות עם, כי בכח הרבים זוכים לחרדה אמיתית ומכניעים את היצר.

לטוב בעיניהם תהינה לנשים

מקובל בשם הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע [כמדומה בשם הרה"ק מלובלין זי"ע] שאין לומר שום דעה בשום שידוך, רק כפי שיוטב בעיני המחזנים והזוג, ואמר שמפורש בתורה כן, שאמר השי"ת למשה בנות צלפחד "לטוב בעיניהם תהינה לנשים", ומדוע לא אמר למי ינשא, ועל כרחך שאין לומר בזה שום דעה, עכד"ק, ובס' אור הנפלאות מובא דהרה"ק ר' יוסף מטאטשין זי"ע שאל פעם את אביו הרה"ק מלובלין זי"ע אודות שידוך, השיב לו אביו: אין לנו ידיעה ברורה, כי זה הוא בכיפת השמים, אמר לו בנו: הלא כל הדברים הם מהשמים, השיבו הרה"ק מלובלין: בתנאים כותבים "המגיד מראשית אחרית", אחרית הוא עד סוף כל הדורות, וזה רק השי"ת לבדו יודע, עכד"ק.

ובספר שיח שרפי קודש מובא שפעם אחת שאל הרה"ק מקאצק לאחד מחסידיו, למה אינו שואל ממנו עצה בשידוכין, והשיבו כי יש לו קבלה בענין שידוכין שגם לרבי אין ידיעה, אמר לו הרה"ק: אבל עצה טובה יוכל עכ"פ רבי ליתן, ובס' שיח שרפי קודש מובא דהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע סיפר: בעיר קריסטענפאלע היו האנשים מאדערענע חסידישע אידן, ואיש אחד משם היה רגיל לנסוע לזקני ז"ל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע, פעם אחת אמר אחד מהמאדערענע חסידים להחסיד הזה: למה אתה נוסע לבעלזא, השיב לו: כשאני רוצה שידוך, אני שואל באיזה מן הרבה שידוכים ששידכו לי אסכים, והוא אומר לי: "מה שהלב מושך אותך אותו שידוך תעשה", אמר לו הנ"ל: למה אתה צריך לנסוע להרה"ק? גם אני אומר לך כן, ובודאי שהשידוך המושך אותך תעשה, ציית הנ"ל לאותו האיש והפסיק מלנסוע, לאחר שני שנים נסע עוד הפעם לזקני, שאל אותו זקני: למה הפסקת לנסוע משך שני שנים? וסיפר לו את כל המעשה הנ"ל, שאל לו זקני, א"כ למה לא המשכת בהפסקתך? ענה הלה: כשהרבי היה אומר לי מימרא הנ"ל היה לבי מושך אותי, אמנם כשהפסקתי לבוא לא משך אותי הלב לשום שידוך, ואמר הרה"ק מבעלזא זי"ע שזהו הפשט בדברי המשנה (אבות ו א) ונהנין ממנו עצה ותושיה, ולכאורה למה לא כתיב ונותנין עצה ותושיה, אלא י"ל דהנה כשאחד בא לשאול עצה על שידוך, אי אפשר לומר לו תתחתן עם איש זה דווקא, דאם כן נמצא שאתה מיעצו לא להתחתן עם איש אחר, וזה אסור לעשות, אלא העצה הוא שמיעצים לו באופן כזה ש"ונהנין ממנו עצה", היינו שהלב מושך לזה השידוך אשר הגון בשבילו.

(בישורון מלך)

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

צפון, לפיכך בפר' בא כשהקב"ה מדויע מראש אל כל מה שיהיה במשך גאולת מצרים וקרי"ס בכלל זה ואז כבר נאבד גם הע"ז "בעל צפון" ע"כ נאמר "ובכל אלהי מצרים" ואפי' בעל צפון אבל כאן מדבר הכת' מה שקרה בשעת מעשה "בחמשה עשר יום לחדש הראשון" שאז עדיין נשאר הע"ז בעל צפון לכן נאמר "ובאלהים" ולא "ובכל".

(ברכת השיד)

☆

ולא תקחו כופר לנפש רוצח אשר רשע למות כי מות יומת: וקשה אשר הוא רשע למות נראה כמיותר ותו היעלה על הדעת שבעד בצע כסף ישלחו חפשי רוצח, וי"ל שבא להזהיר השופטים שלא ללמד זכות ולהקל בענשו של רוצח בטענה שהנרצח בין כה היה חייב מות והרוצח היה רק שבט אפו של הקב"ה, לכן אמר "ולא תקחו" (היינו לא תקחו זאת) "כפר" (מלשון קינוח כמו אכפרה פניו) לרחוק ולקנח "לנפש רוצח" (את רשעתו של רוצח) בטענה "אשר הוא (הנרצח) רשע למות" (כבר היה חייב מיתה) והקב"ה רק סיבב מיתנו ע"י "כי מות (הם) שהנרצח איש מות" (יומת" (הקב"ה כבר ימצא שלוחים להרגו) כי הרוצח שהרגו במזיד אין שום לימוד וכות עוברו.

(נטע שורק)

☆

ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו בהר: ויש להבין למה ציינה התורה מקום מותו של אהרן י"ל שבאה התורה לרמוז על מה שאמרו חז"ל (סוטה י"ג): ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש היינו שמשלים שנותיהם אפי' משעה לשעה כמו אצל משה רבינו נולד ו' אדר א"כ ימיו נשלמו בו' אדר ונפטר בו' אדר אלא הקב"ה ממלא ומחשב ובאותה שעה שנולד בו' אדר אותה שעה נפטר בו' אדר לכן אהרן בשעה שהיה בהר ההר מקום מיתתו אז מלאו מאה ועשרים ושלש שנותיו מעת לעת.

(פנים יפות)

☆

זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניכם תהיינה לנשים: קשה מדוע כתב "בעיניכם" לשון זכר הלא הכת' דבר אל בנות צלפחד היה לו לומר "לטיב להן תהיינה לנשים", ועוד תיבת "לאמר" מיותר הלא הציוו היה רק להם, י"ל, איתא (תענית לא.) תנו רבנן יפיוות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי מיוחסות שבהן מה היו אומרות תנו עיניהם למשפחה לפי שאין האשה אלא לבנים מכוערות שבהם מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים ובלבד שתעטרנו בזהובים, וז"ש הכת' "זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמר" הכוונה בנות צלפחד יאמרו לבחורים "לטוב בעיניכם" מה שטוב בעיני הבחורים "תהיינה לנשים" יקחו להם נשים היינו יפיוות או מיוחסות כדברי הגמרא שם.

(אהלי יהודה)

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים: כתבו המפרשים שאלו ישבו ישראל במצרים ת"ל שנה לא היו צריכים ללכת לגלויות אחרות ועכשיו שהיו במצרים רק רד"ו שנה הגלויות האחרות השלימו, ואיתא בספר "זרע בירך" ראשי תיבות של אלה מסעי בני ישראל הוא אדם מדי בבל יון ד' גלויות ששם השתעבדו בנ"י, וז"ש "אלה מסעי בני ישראל" רמז לד' גלויות מה שחלבו לגלויות אחרות משום "אשר יצאו מארץ מצרים" לפני הזמן ולא השלימו ת"ל שנה ושאר גלויות צריכים להשלים הזמן.

(שערי רחמים)

☆

יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים, ומצרים מקברים את אשר הכה ד' בהם: וקשה למה התורה מספרת לנו מה שעשו המצרים בשעה שבני ישראל יצאו ממצרים, אלא י"ל שגם הגוים מצוים בקבורת מתיהם כמו שדרשו חז"ל על הפס' "ויעש לו דוד שם" שקברו המתים של הגוים א"כ שהמצרים קברו מתיהם כדי עסקו במצוה והדי קייל (סוטה כ"א) מצוה בעידנה דעסיק בה מגינא ומצלי, משמיענו בה הכת' חידוש הגם שהמצרים מקברים ועסקו במצוה בכל זאת זה לא מנע את יציאת בני ישראל ממצרים.

(חתם סופר)

☆

ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם: י"ל הנה מ"ב מסעות נסעו בני מארץ מצרים לארץ כנען ושמונה מסעות חזרו לאחריהן ואמר הכת' שמה כתב רק את המסעות שנסעו מארמ"צ לא"י אבל המסעות שחזרו לאחריהן לא כתבם משה, וז"ש "ויכתוב משה" רק את אותן "מוצאיהם למסעיהם" המוצאות לצורך מסע לא"י "ואלה" פוסל את הראשונים היינו "מסעיהם למוצאיהם" שנסעו לאחריהן לא כתב משה בתורה.

(גבורי ישראל)

☆

ומצרים מקברים את אשר הכה ד' בהם כל בכור ובלאיהם עשה ד' שפטים: וקשה מה הקשר בין שני הדברים, י"ל לפי דברי הסיפרי שכל הצלמים של אבן נמוחו ושל עץ נרקבו, והמצרים שלא רצו שיראו בני ישראל במפלת הע"ז שלהם ע"כ קברו אותם לפי זה יצא הפרוש כאן "ומצרים מקברים" ומה הם מקברים שני דברים "את אשר הכה ד' בהם כל בכור" ועוד היו מקברים את "ובאלהים עשה ד' בהם שפטים" גם זה היו מקברים. (שמע שלמה)

☆

ובאלהים עשה ד' שפטים: קשה למה כאן כתיב "ובאלהים" סתם ואילו בפר' "בא" כתיב "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים", י"ל רש"י כתב (שמות י"ד ב') לפני בעל צפון הוא נשאר מכל אלהי מצרים כדי להטעותו, משמע שאחר קיי"ס נשמד גם בעל

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

וּדְרַשְׁתָּ וְהִקְרַתָּ

היות שאנו עומדין בימי בין המצרים אשר החיוב להתאבל על חורבן הבית ולעסוק בדיניה על כן אמרנו להציג כאן אחד מהשאלות שנתחבטו בה האחרונים וישמע חכם ויוסיף לקח

בענין הרואה מקום המקדש בשבת האם יש עליו חיוב קריעה

שמת בו אביו, כיום שנחרג בו גדליה בן אחיקם, כיום שראיתי ירושלים בחורבנה, ומוקי לה בגמ' שנדור מאותו היום, היינו שאסר על עצמו אותו יום, ע"ש. ומשמע שראוי לאסור על עצמו אכילת בשר ושתיית יין באותו יום שרואה ירושלים בחורבנה כמו היום שמת בו אביו, עכ"ד הכפתור ופרח.

ומשמע מדבריו דהרואה ירושלים בחורבנה פועל עליו האיסור כל אותו היום ולא דווקא בשעת ראייתה, וכל אותו היום ראוי להתנהג בפרישות מבשר ויין וכעין אבילות על חורבן המקדש, ועוד ראייה לדבריו מהא דנפסק בשו"ע (יו"ד סי' ש"מ סי' ל"ט) דקורעין על שמועות רעות, ומביא שם בשם רבינו ירוחם דאינו שולל (פי' מחברם) עד למחר מפני שחייב להתאבל כל היום, עיי"ש. ולפי"ז גבי הרואה ירושלים בחורבנה ששם גם נפסק שאינו שולל קריעתו עד למחר, צריך לומר שהווא ג"כ מה"ט שחייב להתאבל כל היום.

ולפי"ז מברר בס' הר הקודש דהחיוב קריעה הוא כל היום עד למחרתו אם לא קרע בשעת ראייתו, ואפי' נסע משם ואינו רואהו עוד, דכן מצינו בקריעה על כל המתים דזמן הקריעה תלוי בזמן שהוא שולל, דהיינו כל זמן שאינו שולל את הקריעה חייב לקרוע אם עדיין לא קרע, (חוץ מאביו ואמו שקורע לעולם אע"פ ששולל לאחר ל' יום), אע"פ שלכתחילה חיוב קריעה חלה עליו בשעת ראייה אבל לא נפקע ממנו כמו ברכת הראיה או ברכת הנהנין כי שם אחר שנהנה או שראה כבר נפקע חיובו, משא"כ בנידון דידן.

בשו"ע (או"ח סי' תקס"א) נפסק שהראה ערי יהודה בחורבנן קורע בגדיו, ואינו חייב לקרוע עד שיגיע סמוך להם כמו הר הצופים לירושלים, וי"א דאם קרע קודם שהגיע סמוך כמו צופים רק שראה יצא ידי קריעה.

והנה הב"ח (שם) מוסיף שצריך לקרוע תיכף כשראה, הגם דבשו"ע לא נזכר כלל אם חיוב הקריעה הוא מיד, ועוד מבואר שם בדבריו דאפילו הוולך ומתקרב לשם לא ימתין עד שיגיע סמוך לה אלא כיון שהגיע להר הצופים תיכף צריך לקרוע, עיי"ש.

כן נקט הרבה פוסקים דמסתבר שהחיוב קריעה הוא תיכף, והשווהו למילי דברכות הן לגבי ברכת הנהנין והן לגבי ברכת המצות דבעינן שיהא סמוך וכן לגבי ברכת הראיה (עי' שו"ע סי' רכ"ז ס"ג).

האם חובת הקריעה הוא רק בשעת מעשה או כל היום

והנה אם לא קרע תיכף נסתפקו האחרונים האם הפסיד הקריעה, ואי נימא דעדיין חובת הקריעה עליו נסתפקו עד מתי חיוביה רמיא עליהו, וכן אם כבר נסע משם ולא קרע האם עדיין חייב לקרוע.

והנה בספר הר הקודש (מהגאון רבי משה נחום שפירא זצ"ל על פאת השולחן פ"ג ס"א) מבאר מדברי הכפתור ופרח (פ"ו) דהחיוב הוא משך כל יום הראיה עד למחרתו, שפסק שיום שרואה אדם תחילה ירושלים בחורבנה אסור אותו היום בבשר ויין, ונלמד מהא דאיתא בנדרים (יב.) איזהו איסור נדר האמור בתורה, הרי עלי שלא אוכל בשר ולא אשתה יין כיום

ע"ד המנהג לראות מקום המקדש בשבת או בערב שבת

והנה יש הנוהגין (מוזכר בס' א"י ובס' נבואה שעריך ועוד ספרים העוסקין בהלכות אלו) לבוא לראות מקום המקדש בפעם הראשונה בערב שבת אחר חצות או בערב יו"ט או בחוה"מ דאז המנהג בירושלים שאין קורעין.

והרבה פוסקים פקפקו בדבר, קודם כל דעצם הדבר נראה כזילותא והערמה להפקיע עצמו מחיוב קריעה, וחזן מזה יש אחרונים דסברי דרך בחוה"מ פטור מקריעה כי רק זה מוזכר בשו"ע (סי' ש"מ) ולא נזכר שם ערב שבת וערב יו"ט, וכן מביא בספר ארץ ישראל דהחזו"א ועוד גדולי ירושלים הורו שאין להקל שלא לקרוע בערב שבת ובערב יו"ט רק בחוה"מ, ע"ש.

אמנם בספר הר הקודש מביא בשם הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל שאמר לו בשם הגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל שלא ניחא ליה דעתיה מהא דבאים לראות מקום המקדש בפעם ראשונה (או לאחר ל' יום) בשבת, כדי להפקיע עצמם מחיוב הקריעה.

ובס' הר הקודש כותב שהוא אמר להגאון רבי דוד הנ"ל דאולי לא היה ניחא ליה לאו דווקא משום דנראה כהערמה וזילותא, אלא משום דאינו מועיל להפקיע מידי חיובא, כיון שלפי מה שבירנו לעיל נמשך עליו חיוב הקריעה כל היום עד למחרתו, וא"כ אם הגיע לראות מקום המקדש בשבת עדיין חובת הקריעה נמשך עליו במוצאי שבת, וא"כ לא עשה ולא מידי.

ועפ"י מבאר המנהג המובא לעיל שהיו באין לראות מקום המקדש בערב שבת וערב יו"ט דייקא, ולא בשבת ויו"ט גופא כי אז עדיין נתחייבו בקריעה במוצאי שבת ומוצאי יו"ט, ועל כן היו באין בערב שבת ויו"ט דאז גם למחרתו נפטר כיון דשבת היום.

חקירת המהרי"ל דיסקין ברואה מקום המקדש בשבת

ובתשו' מהרי"ל דיסקין (קונט' אחרון אות קפ"ה) נסתפק ברואה מקום המקדש בשבת אי חייב לקרוע אחר השבת, או דנפקע ממנו חיובו. וכתב דאין להביא ראיה מקריעה על המת דנפסק בשו"ע שקורע אחר השבת, דשם הקריעה מקושרת האבילות, לכן קורע אחר השבת כששמע השמועה בשבת.

ובהר הקודש תמה עליו טובא דהתינח בשאר מתים שאינו אביו ואמו האבילות והקריעה תליא הא בהא, ועל כן אם שמע עליהם לאחר ל' שאינו מחוייב להתאבל אינו מחוייב לקרוע כדנפסק בשו"ע, אבל באביו ואמו פשיטא שאין הקריעה תלויה באבילות דהרי אפי' אם שמע עליהם שמועה רחוקה לאחר י"ב חודש שאז כבר בטלה ממנו כל דיני אבילות אפ"ה קורע כדנפסק (סי' ש"מ סעי' י"ח) "על אביו ואמו קורע לעולם", ואפי' אם הגיע אליו השמועה הרחוקה בשבת דאינו יכול לקרוע בשבת, קורע לאחר השבת כמוש"כ המהרש"ל (הו"ד בב"ח שם) ששמע שמועה רחוקה ברגל על אביו ואמו קורע לאחר הרגל, וכן בירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) סבר ר' חנניה שעל אביו ואמו קורע אפי' לאחר כמה שנים.

והנה הרי לאחר י"ב חודש לכו"ע בטל ממנו כל דיני האבילות אפי' על אביו ואמו, ואעפ"כ חזינן שעדיין יש עליו חובת קריעה, א"כ על כרחך שבאביו ואמו אין האבילות תליא בקריעה, ולפי"ז תמוה מאוד דברי המהרי"ל דהרי המחבר בשו"ע (או"ח סי' תקס"א ס"ד) משווה דין קריעה על ירושלים והמקדש כדין קריעה על אביו ואמו, עיי"ש. וא"כ הרי לא תליא אבילות בקריעה וא"כ הרואה מקום המקדש בשבת עדיין יהא חייב לקרוע לאחר מכן.

ואפי' אי נימא דגם באביו ואמו הקריעה שפיר תליא באבילות, וראיית מקום המקדש הקריעה מילתא באפי נפשיה היא, מ"מ הרי כיון דהשווהו המחבר לקורע על אביו ואמו, א"כ הרי התם פסק המהרש"ל (מובא לעיל) שהשומע שמועה רחוקה ברגל קורע לאחר הרגל, וא"כ הרואה מקום המקדש בשבת יקרע לאחר השבת, וכי לא תהא כוונת כפונדקית.

חיוב הקריעה הוא על הגברא או על הבגד

והנה המהרי"ל דיסקין כ' דיש להביא ראיה קצת מהא דקיי"ל (סי' ת') דבשבת צריך המתאבל להחליף בגדי הקרועים, ולכאורה קשה הרי קיי"ל באביו ואמו (שם סעי' י"ד) שהמחליף בגדיו תוך ז' קורע גם אותו הבגד, א"כ נמצא שאותו הבגד שהזקקנוהו ללבושו בשבת יתחייב לקרועו במוצאי שבת, וקשה דבגמ' (מו"ק כד.) איתא דבשבת "מחליף ואינו קורע", אלא על כרחך מכאן ראיה דבשבת לא רמיא כלל חובת קריעה.

בהר הקודש שולל כל היסוד דאיכא חובת קריעה אחפצא

ועוד מביא בהר הקודש סיוע לדבריו, דאין ראייה מזה שבשבת מחליף ואינו קורע, דהרי הא פשיטא דהגמ' לא אתי למימר שאינו קורע בשבת גופא דהרי אסור לקרוע בשבת, וגם אין לפרש דקא משמע לן דבמוצ"ש אחר שפושטו שפטור מלקורע, דהרי אפי' בחול אחר שפשט הבגד מעליו פטור מלקורעו וכדכ' בהדיא הגאון מבוטשאטש בדעת קדושים בגד שהיה עליו בשעת שמיעה תוך ל', ולא קרעו מחמת שסבר שאין צריך, קורעו כשלוּבשו תוך ל', ואם אינו לובשו עד אחר ל' אין צריך לקרוע, עיי"ש.

ועוד עי' בגליון מהרש"א (ביו"ד שם) שכתב שמי שחם על בגד נקי שלו יכול להחליפו וללבוש בגד אחר פחות ממנו לקורעו, ומשמע להדיא דאין שום חיוב על הבגד אחר שפשטו, והוא לא כהמרי"ל דסבר דאיכא חיובא נמי על הבגד.

וע"כ מסיק דד' הגמ' מחליף ואינו קורע היינו סמוך לכניסת השבת כשמחליפין לכבוד שבת, וכן לאחר יציאת השבת עד שפושטין אז אינו קורע, כיון דהחליפין לצורך השבת, אבל בשבת גופא אכתי איכא למימר דיש עליו חובת קריעה רק דאסור לקורעו, ועל כן שפיר קאמר בגמ' דהקורע בשבת חייב דהוי מתקן וכו'.

ועיי' בפתחי תשובה (יו"ד שם ס"ק ט"ו) שהביא מה שנסתפקו האחרונים בראה ספר תורה שנשרף בשבת או שמע קללת ה' בשבת אם צריך לקרוע במוצאי שבת, ונשאר בצ"ע. וכן עיין בבאר היטב (יו"ד שם ס"ה) דמביא מחלוקת האחרונים בהא דקיי"ל העומד בשעת יציאת נשמה של איש או אשה חייב לקרוע, אם אירע כן בשבת האם חייב לקרוע במוצ"ש, עיי"ש. וולכא' אינו דומה לכאן דהתם החיוב רק על שעת יציאת נשמה גרידא, דהרי קיי"ל שיכול לחברן מיד כשמחזיר פניו לאחורי המיטה, משא"כ הכא דיש עליו קצת אבילות עד למחרתו כנ"ל.

אמנם המהרי"ל מעיר דאכתי יש לחלק בין חיובא דקריעה דחיללא רק על הבגד לבד ובין חיובא דקריעה דחיללא נמי אגברא, והא דאמרין דבשבת לא רמיא חובת קריעה היינו חובת הקריעה שעל הבגד, אבל חובת הקריעה שעל הגברא חיוב זה נוסף הוא, ואף דוודאי זקוק הוא לקרוע אותו הבגד שהיה אז עליו, אבל יש גם חיוב עליו ולא רק על הבגד, וא"כ י"ל דחיוב זה יש עליו גם בשבת ולא נפקע ממנו. וכתב דהנפקא מינא הוא החיוב אגברא או אחפצא כגון אם לא היה עליו בגדים בשה שראה מקום המקדש או כששמע השמועה רחוקה או שהיו לו בגדים שאולין דחובת חפצא ליתא אבל חובת גברא לא נפקע ממנו.

הערת הס' הר הקודש על המהרי"ל

אמנם גם בזה מעיר עליו בהר הקודש בראה גמורה דאפי' חיובא דבגד רמיא עליהו בשבת, דתניא (שבת ק"ה) הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב, ואע"פ שמחלל את השבת יצא ידי קריעה, וכן קיי"ל להלכה ברמב"ם ושו"ע. ומדיצא ידי קריעה על כרחך דאפי' בשבת חיובא רמיא עליהו, דאל"ה אינו יוצא ידי קריעה כיון דלא רמיא חיובא עליהו, וגם לא היה חייב עלה משום שבת, אי לא היה מחוייב בקריעה בשבת, כדמוקי לה בגמ' דמשו"ה חייב עלה משום דמחוייב בקריעה הוי ליה מתקן ע"ש, ואי נימא דאינו מחוייב בקריעה הוי ליה מקלקל ופטור. וליכא למימר דחייב עלה בשבת כיון דסוכ"ס איכא חיובא על הגברא, דהרי כיון דעל בגד זו אין חובת קריעה הוי ליה מקלקל גמור ופטור עלה בשבת כדמשמע שם ברש"י ותוס'.

והא דבשבת מחליף ואינו קורע הוא משום שכבר קרע, ועל הבגד שמחליף בשבת אינו חייב לקרוע שנית משום דלכבוד שבת החליף, משא"כ אם עדיין לא קרע וודאי חיובא רמיא עליהו ועל הבגד גם בשבת, אלא דאסור לקרוע מצד איסורא דשבת.

ש באקוונט
אויסצולדיק דעם
רבי מאיר
בעל הנס
פוישקע
דעס:

**1-888
REB-MEIR**
732-6347

א פאר זיכערטע סגולה אויף

בני חיי ומזוני

צו שטיצן

"צדקת רבי מאיר בעל הנס"

כולל עצי חיים

פנינים וחידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

נערך ע"י א' המנ"ש שליט"א

פניני התורה

היכי תמצי יו"ט שני של גליות בארץ ישראל

בגמרא (מו: מז.) 'לחם הפנים [לפעמים] נאכל לתשעה [- ביום התשיעי לאפייתו, פעמים] לעשרה, [ופעמים] לאחר עשר, לא פחות ולא יותר [אבל לעולם אינו נאכל לפני היום התשיעי, ולא מאוחר מהיום האחד עשר לאפייתו].

כיצד כדרכו [במקרה הרגיל נאכל] לתשעה, נאפה בערב שבת ונאכל בשבת [הבאה] לתשעה [ביום התשיעי לאפייתו], חל יום טובה להיות בערב שבת [אופים הלחם הפנים בערב יו"ט היינו ביום החמישי, והוא] נאכל לשבת לעשרה. [במקרה שחלים] שני ימים טובים של ראש השנה [בימי חמישי ושישי, אופים הלחם הפנים בערב יום טוב ביום רביעי, ואז] נאכל לשבת לאחר עשר. [הטעם להקדמת אפיית לחם הפנים במקרים הנזכרים] לפי שאינו דוחה לא את השבת ולא את היום טוב.

בחדשי הלבנה יש או עשרים ותשעה ימים או שלשים יום, לכן בכניסת היום השלישים לא היה ידוע אם אותו יום שייך לחודש הקודם, או הוא היום הראשון של החודש הנכנס, לכן תמיד בליל ל' של חודש אלול היו נוהגים כמו ביום טוב, דאולי יבואו עידים שראו את הלבנה ויכריזו בי"ד שהיום הוא אחד תשרי [ראש השנה].

חכמים תיקנו שאין בית דין מקבלים עדות החודש מן 'המנחה ולמעלה', לכן מיד לאחר שעבר זמן מנחה ועדיין לא התקבלה עדות שראו הלבנה, היה ידוע בוודאות שיחול ראש השנה רק למחרת, ומ"מ תיקנו חכמים שימשיכו לנהוג דיני יום טוב עד סוף אותו יום שלשים באלול, ונמצא שבאופן שלא הגיעו עדים עד זמן מנחה ביום הראשון היו נוהגים ראש השנה שני ימים (רש"י).

שני ימים טובים של גליות בארץ ישראל

הנה ברש"י (ד"ה שני ימים של ראש השנה) כתב 'ושני ימים טובים של ראש השנה דוקא נקט דבזמן לחם הפנים לא היו שני ימים טובים של גליות'. והקשה בצל"ח דהרי הלחם הפנים אוכלים בירושלים, ואטו בזמן הזה מי איכא בירושלים ב' ימים טובים של גליות, ולמה הוצרך רש"י לומר דלכן נקט דוקא ב' ימים טובים של ראש השנה, דעדיין לא היה שני ימים טובים של גליות, הרי אפילו בזמן הזה שקיים שני ימים טובים של גליות היינו דווקא בחוץ לארץ ולא בארץ ישראל, והיום טוב היחידי שהוא ב' ימים בארץ ישראל הוא ראש השנה.

הטעם שנקט הבריייתא 'שני ימים טובים של ראש השנה', ולא שני ימים טובים של גליות, כתב רש"י (ד"ה שני ימים) וז"ל 'ושני ימים טובים של ראש השנה דוקא נקט, דבזמן לחם הפנים לא היו שני ימים טובים של גליות'.

הנה מדין תורה גם ראש השנה אינו אלא יום אחד, והוא א' בתשרי, אך לפעמים נהגו בו שני ימים, דבזמן התלמוד לא היו עושים יום ראש חודש על פי לוח קבוע, אלא על פי ראיית הלבנה המתחדשת בתחילת כל חודש. עדים שראו את הלבנה היו מעידים על כך בפני בית דין מיוחד שהתמנה לצורך זה, שהיה מכריז על פי עדותם על ראש החודש.

הטעם שראש השנה הוא ב' ימים

הנה מדין תורה גם ראש השנה אינו אלא יום אחד, והוא א' בתשרי, אך לפעמים נהגו בו שני ימים, דבזמן התלמוד לא היו עושים יום ראש חודש על פי לוח קבוע, אלא על פי ראיית הלבנה המתחדשת בתחילת כל חודש. עדים שראו את הלבנה היו מעידים על כך בפני בית דין מיוחד שהתמנה לצורך זה, שהיה מכריז על פי עדותם על ראש החודש.

ב' ימים טובים של גליות, והוה מצי התנא למנקט ב' יום טוב של גליות סתם, אלא משום שאי אפשר זה בזמן לחם הפנים, דאז לעולם בית דין הגדול בירושלים סמוך למקדש, אבל בזמן הזה כבר היה אפשר שיקרה כן, וכאשר היה בימי רבי עקיבא באמת כמבואר שם בש"ס דברכות הנ"ל, וישרו דברי בעיני הגאון ז"ל, ואמר קאלוס, עכ"ל.

וכתב החת"ס בחידושו 'ילדות היה בי והעותי פני בהגאון ז"ל, ואמרתי לו, אלמדה לא, והרי מבואר סוף מסכת ברכות דכשרוב חכמי ישראל בחוץ לארץ ולא הניחו כמותן בארץ ישראל מעברין שנים וקובעים חדשים בחו"ל, ואז שולחים לארץ ישראל, וכשלא יגיעו עושים ב' ימים, וא"כ גם בארץ ישראל בשאר ימים טובים משכחת לן ב' ימים טובים, אלא בזמן לחם

הפנים לא היה אפשר לעבר שנים בחו"ל, דהמקום גורם וקמת ועלית אל המקום כתיב, ושפיר פירש רש"י, ונענע לי ראשו, ע"ב.

וכ"כ בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רנב) וז"ל 'ונהירנא כד הוינא טלי' בעברי דרך ק"ק פראג זכיתי לראות פני הגאון צל"ח ואמרתי לו במה שתמה בספרו על פירש"י הנ"ל הא בירושלים אפילו בזמן הזה ליכא ב' ימים טובים של גליות, ומאי ארי' בזמן לחם הפנים דכתב, ואמרתי לו מי לא משכחת ליה בשרוב חכמי ישראל בחו"ל ולא הניחו כמותן בארץ ישראל שאז מעברים שנים וקובעים חדשים בחו"ל כמבואר בברכות (ס"ג סוף ע"א) גבי עובדא דחנני בן אתי ר"י, וכ"כ רמב"ם (ספ"א מקדוש החדש) ע"ש ואם יהיו רחוקים ע"כ יעשו שני ימים מספק, ויהיה גם בארץ ישראל

צענטראלע נומערן:

718
305-6942

212
444-9899

קרייזעס

845
537-6660

אויף דער אל

02
372-1111

דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל
דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל
דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל
דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל	דער הויפט פארשטיינער אויף דער אל

דא איז דער דאזיקער דאזיקער דאזיקער
718-395-7072

שיעורים לימי בין המצרים

פרישע דרשות

קנעפל: 69

(4 ספר ד' דרשות אשכנזיות: 1 ספר פרישע דרשות)

הערט כסדר דעם פרישן אויסזאגן אויפן טעלעפאן.
אויסצולאזן א דרשה לכתוב'ע, פרישע דרשות אויפן טעלעפאן אויפן טעלעפאן.

"הלכה" - פארגאנגענע יארן

קנעפל: 645

(4 ספר ד' דרשות אשכנזיות: 5 ספר הלכה: 4 ספר דרשות אשכנזיות)

1-2: דרשה ד' ישראל דוד הארפונעס (2 שיעורים)
3: דרשה ד' הענק אשכנזי (1 שיעור)

"חזקת חסידות" - פארגאנגענע יארן

קנעפל: 657

(4 ספר ד' דרשות אשכנזיות: 5 ספר חסידות: 7 ספר דרשות אשכנזיות)

הערצ'ר שמעון זאב מיליש שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

הערצ'ר שלמה רובין שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

הערצ'ר אפרים שמעון ליכטנא שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

הערצ'ר דוד שלמה עקשטיין שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

הערצ'ר אלימלך שווארץ שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

הערצ'ר מאיר יעקב מויזקא שליט"א:

14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל, 14: כל המאכל על ידיו של המאכל.

אלע פרישע אפדעטיס פון אלע אפטיילונגען

מעלדעט מען כסדר אויף נומער 6 פון די הויפט מעני

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

דיני הנוגים מר"ח אב – עד תשעה באב

מושא ומתן

אסור לקנות בגדים חדשים אפי' בגדים פשוטים, אף אם דעתו ללבושם רק לאחר תשעה באב.
וכן אסור לקנות דברים הגורמים שמחה ככלי כסף וכדו', ונוהגים להחמיר שלא לקנות כל מיני כלים יקרים [כגון מזון (עירקאנדישאן), מכונית כביסה וכדו' הרישים], ובמקום הצורך יש לשאול חכם.

נעליים לט' באב - מותר לקנות (כיון דהם לצורך האבילות), ובשעת הדחק גדול כגון שאין לו בגד ללבוש יש להתיר לקנות ולחדש, ועדיף שיחדשנו בשבת.

מכירה מיוחדת - אם יש לו הזדמנות לקנות דברים במכירה מיוחדת, כגון שרק עכשיו יש להשיג בזול, או שהוא נמצא במדינה אחרת שרק שם יש להשיג חפצים אלו, אזי מותר לקנותם, אולם אסור ללבושם.

כיוס בגדים

אסור לכבס מר"ח כל דבר (דנראה כמסיח דעתו מן האבילות), הן דברי לבישה והן סדינים וכלי מיטה והן מפות שולחן או האנטיקער (מגבות) ואפילו אם רוצה לכבסם ולהניחם בכדי להשתמש בהם אחרי תשעה באב אסור.

בגדי קטנים

אסור לכבס גם בגדי קטנים ויש מקילין בזה מר"ח עד שבת חזון ורק בשבוע שחל בו ט"ב אסור, ויש להקל בשעת הצורך. בגדי תינוקות שמחליפין כל הזמן מותר לכבסם.
מי שאין לו אלא בגד אחד ונתלכלך לגמרי מותר לכבסו עד שבוע שחל בו תשעה באב (משנ"ב סי' תקנ"א ס"ק כ"ט), וה"ה מי שיש לו כמה בגדים ונתלכלכו כל בגדיו דמותר לכבס עד שבוע שחל בו ת"ב.

בגדי ילדים במקומות שמזיעים הרבה, וידוע לכל שאי אפשר להכין בגדים כאלו לרוב הילדים, שיהיה מספיק לכל השבוע, יש להקל גם לכבס, כמו בבגדי תינוקות, והכל לפי הענין.

החלפת הבגדים

מראש חודש אסור להחליף בגדיו וללבוש בגדים מכובסים, וכן אסור להציע המיטות בסדינים מכובסים, ואין להחליף מפות שולחן, והאנטיקער.
אם הכתונת הוא מלוכלכת ממש, או אם הוא איסמנים ומרגיש צער גדול כשלא יחליף הכתונת, יש להקל ולהחליף כרגיל.

הפוזמקאות (שטרימ"פ) ושאר בגדים התחתונים, היכא שצריך להחליפם משום זיעה או ריח רע, ובפרט במקומות שמזיעים הרבה, מקילים בהם הרבה יותר.

הכנת בגדים

במקום שיש צורך להחליף הבגדים העצה הוא להכין בגדים משומשים, דהיינו שילבש הבגדים קודם ר"ח, ואז מותר ללבושם כרגיל בתשעת הימים, וצריך ללבוש עד שיורגש בבגד שימוש בו, ובדיעבד כשלא החליפם לפני ר"ח יש עצה להעבירם על הקרקע שיתאבק הבגד קצת, (דהיינו שלא יהא ניכר על הבגד שהוא מכובס מחדש).

מותר להחליף את הבגדים אף בשבת ובתנאי שלא יהא ניכר שמחליפם לצורך חול, דהיינו שילבישם בענין שיהנה בשבת מהבגד, וכן שלא יאמר בפיו שמלבישם לצורך חול.

איסור תפירה

אסור לתפור בגדים חדשים וכן לעשות מנעלים חדשים מר"ח ואילך אבל לתקן בגדים ישנים ובפרט תפירת כפתורים או בגד שנקרע מותר לתפור בכל ענין.
תפירה לצורך לימוד דהיינו שתופרים דבר שאינו ראוי ללבישה, אלא לומדים על חתיכות בגד יש להקל.

איסור בשר ויין

אין אוכלים בשר ושותים יין מר"ח אב.
גם שומן בשר וגם תבשיל שנתבשל בו בשר או יין, אם ניכר בו טעם הבשר אסור.

בסבון, ושיהיו המים צוננים או שיהיו פושרים, ונכון שלא לרחוץ בפרהסיא, והדבר מסור ללב ירא ה' מתי להקל בזה, (שבה"ל, ושם הקל לרחוץ דווקא בדרך אברים אברים ולא כל גופו בבת אחת).

רחיצת קטנים

אם נחוץ קצת לבריאותם בימים החמים שנגרם להם פצעים וגירויים כשאינם מתרחצים - מותרים ברחיצה, ואפי' אם הם גדולים קצת אם הם מתלכלכים בזהומא ובכל לכלוך, ובפרט במקומות המזיעים מותר לרחצם בחמין ואם נחוץ גם בסבון.

*

ערב שבת חזון

בערש"ק חזון מחליפים המפות שעל השולחן, וכן המגבות, וכן נהגו כהיום בכל המקומות ללבוש בגדי שבת כמו בכל שבת.

צחצוח נעליים שנתלכלכו - מותר. וכן ליטול ציפורניים - לכבוד שבת או מצוה מותר.

בערש"ק חזון מותר להפוך ראשו בחמים כיון שרגיל בזה בכל ערש"ק, ואסור לרחוץ כל גופו אפילו בצונן, רק ירחוץ ראשו ידיו ורגליו בחמים.

טעמות התבשילין בערש"ק

מותר לטעום מעט מהמאכלים של בשר בערב שבת לראות אם מתובלים היטב, והיינו דווקא טעימה בעלמא אבל לאכול מהתבשילין לקיים טועמיה חיים זכו אסור.

נקיון הבית

נהגו שלא לשטוף הקרקע בטי' הימים, ואם נתלכלך הקרקע מותר, וכן לכבוד שבת מותר.

ולכן אין לערב יין במים בכדי לשתותו אף כשמוניח הרבה מים בענין שמברכין עליו שהכל.

מותר לבשל המאכלים בקדירות של בשר.

גם קטנים אסורים בבשר ויין, אפילו לא הגיעו לגיל שיכולים להתאבל על ירושלים, ויש מקילים, והמנהג להקל היכא שהם קטנים ביותר ואינם אוכלים שאר מאכלים חוץ מבשר.

חולה, יולדת וכדו' - יש להקל לאכול בשר עוף, ובוודאי דמוותרים לאכול תבשיל של בשר.

רחיצת הגוף

אין לרחוץ כל הגוף אפילו בצונן ורק פניו ידיו ורגליו מותר ודוקא בצונן.

טבילה במקוה - והנהגים להקפיד לטבול במקוה כל השנה חוץ באונס, התיירו רבותינו לטבול גם בימים אלו, אלא במקוה צוננת דווקא, ולא יתעכב שמה לתענוג, אבל היות שכמה אנשים מצטננים בנקל במקוה צוננת, ואם נחמיר להם לא יטבולו, לכן לנו הנמשכים אחרי הבעש"ט זי"ע שהוא דבר חמור יש לעשות שיהיו קצת פושרין, אבל לא יותר מהנחוץ ממש בשום אופן.

רחיצה לצורך רפואה וכדו'

מי שיש לו צורך לרחוץ מפני צרכי רפואה וכדו' (כגון שיש לו חטטים בראשו דמותר לרחוץ ראשו) מותר.

ובענין הרחיצה בזמן הזה, במקומות שהחום גובר ומזיעים הרבה, כידיע דיעות המקילין, והכלל בזה דרחיצה שאסרו, היינו רחיצה לשם תענוג והנאה, אבל רחיצה להעביר ללחך או זיעה וכדו' מותר. ולכן יש להקל להתרחץ בענין שצריך להסיר ללחך או זיעה ואם צריך לזה מותר אף

1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
3 חוק-אפי' 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור' 9 מערכת

718-504-2188

845-537-6660

845-694-4550

020-8002-9580

0461-420-8878

ברוקלין

קרית יואל

מאנסי

לאנדאן

מאנטשעסטער

ארץ ישראל: 02-372-1111

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
718.554.7519

718-305-6942

212-444-9899

718-305-6942 • 212-444-9899

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבינו משה בן רבי צבי הירש זי"ע טייטלבוים

בעמח"ס "ישמח משה" יומא דהילולא כ"ח תמוז (תר"א)

כ"ח תמוז

רבי אלעזר מליענסק ב"ר אלימלך - תקס"ו
רבי משה טייטלבוים מאוהעל ב"ר צבי הירש (ישמח משה) - תר"א
רבי ישעי' משולם זושא מטשערנאביל ב"ר אהרן - תרמ"א
רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע) - תרמ"ו
רבי נחמן כהנא אב"ד ספינקא ב"ר חיים ארי' (אורחות חיים) - תרס"ד

כ"ט תמוז

רבי שלמה ב"ר יצחק (רש"י) - ד"א תתס"ה
רבי נפתלי מקשאנב ב"ר דוד - תרס"ג

א' אב

אהרן הכהן בן עמרם - ב"א תפ"ז
אלעזר בן אהרן הכהן - ב"א תקט"ז
רבי שמואל - עהרנפעלד ב"ר דוד צבי (חתן סופר) - תרמ"ג
רבי אהרן האלברשטאם אב"ד צאנז ב"ר חיים - תרס"ד

ג' אב

רבי שמשון מאסטראפאלי ב"ר פסח ת"ח
רבי יעקב הלוי לאנדא מבראד ב"ר יחזקאל (הנוביץ) - תקפ"ב
רבי צבי מאיר הכהן מראדאמסק ב"ר שלמה - תרס"ב

ד' אב

רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר צחק ברכיה (רמ"ע מפאנו) - ש"פ
רבי בן ציון מנאבוב ב"ר שלמה - תש"ג
וחתנו, רבי יחזקאל שרגא מקראקא ב"ר יצחק ישעי' מטשחוב - תש"ג

ה' אב

רבינו יצחק לוויא אשכנזי ב"ר שלמה (הארי"ק) - ש"פ
רבי מאיר ברבי אב"ד פרעשבורג (מהר"ם ברבי) ב"ר שאול - תקמ"ט
רבי חיים מקראסנא ב"ר צבי הירש - תקמ"ג

מרן הישמח משה נולד בעיר פרעמיסלא בשנת תקס"ט לאביו ר' צבי הירש זצ"ל שהי' תלמיד חכם מובהק, ומתפרנס בדוחק מגיע כפו, והיה נצר למשפחות מיוחסות, ויחוסו נגיע להרמ"א ולהמהרש"א, והמהרש"א התייחס לרש"י ולר' יוחנן הסנדלר עד דוד המלך.

בעודו צעיר לימים כבן עשרים ושש נתמנה לאב"ד בעיר שינאווע למלא מקומו של הרה"ק ר' שמעלקע מניקלשבורג זי"ע, וסיפר מרן הייטב לב בשם זקינו היש"מ שפ"א בליל שב"ק בהתפללו בחדרו הסמוך לביהכ"נ מקום בו התפלל הרבי ר' שמעלקא ופתאום זכה והרגיש בעצמו יראת ה' גדולה עד מאד, עד מלא שבוע זו ואמר שפי השערות לא היתה מדרגת היראה זו שלו, כי אם שיורי קדושה שנשאר שם מעבודת הלוי הקדוש מוהר"ש, ושוב בליל ש"ק שאחריו הרגיש בעצמו אהבת ה' אהבה נפלאה מאד אשר כמעט נפשו יצאה מגודל התלהבות באהבתו ית"ש ג"כ עד מלא שבוע זו, וידע בנפשו שלא מכחו הוא כ"א מציאה מצא שיורי טהרה מקדושת הק' הנ"ל.

בשינאווא התחיל היש"מ לנהוג נשיאותו ברמה, תיקן תקנות לטובת העיר ושקד בכל כוחותיו להעמיד הדת על תילה, ודרש ברבים בכל עת מצוא, וביחוד ידוע איך הלהיב את העם בדרשותיו בימים הנוראים, וכיבס נשמתם של הקהל הקודש בדמעות עיניהם.

בשבת נחמו שנת תקס"ח עבר לגור במדינת אונגארין ונתקבל לרב ואב"ד באוהעל, ומסופר שהרב ר' שמעי' ווייל היה רב באוהעל לפני היש"מ, והיה לו מחלוקת בעיר, ורבים היו שציערוהו והקניטוהו, לפני פטירתו אמר שאלו שציערוהו יתחרטו, ואחרי פטירתו התחילה המגיפה ר"ל בעיר, וילדים קטנים התחילו למות, כשהגיע היש"מ לקבל את הרבנות ונתוודע לו מן הדבר, לקח עמו עשרה אנשים והלך אל קברו של הרב הקודם, ואמר כעת אני המרא דאתרא, ואני גוזר שמעתה ישתקע האש, ותשקט הארץ.

מיד בדק את הפריצות השכוחות שבעיר והתחיל לעורר את העם בדרשותיו החוצבות להבות אש, והוציא "קול קורא" בת י"ג סעיפים בו עומד ומתריע על הדברים הצריכים תיקון, ובעיקר עורר שם בפריצת ריקודי תערובות אשר היה פרוץ בגליל ההוא בימים, ומשום מגידר מילתא אסר כל מיני ריקודין, גם אסר לעשות "סעודת חתן" (חתן מאהל) בלילה שלפני החתונה שגרם או לריקודי תערובות, וגזר אומר על כל הרבנים מסדרי הקידושין שיחקרו אם עשו "סעודת חתן" לפני החופה, ואם עברו על אזהרה זו לא יסדרו קידושין.

מעת בא היש"מ לאיהעל נפח רוח חיים של שלהבת החסידות בכל הסביבה ומאו נמשכו רבים לדרך הבעש"ט ותלמידיו משם הפיץ תורה וחסידות לכל המדינה.

בקיצ תר"א נחלה, אז קרא לבני קהילתו וצויה להם שיקבלו עליהם לרב את נכדו הרב מסטראפקוב ה"ה הרה"ק הייטב לב זי"ע. ביום שב"ק כ"ח תמוז הוטב לו לגמרי, ואז אמר שכל מה שיצטרכו ולכן לבנו הרב מדראהביטש זי"ע כי הוא יפעול בברכותיו מה שהוא פעל בהקמיות, ואח"כ התפלל תפילת מנחה ובאמצע תפילתו השיב את נשמתו הטהורה ליוצרו.

על התורה

יסופר שכאשר היה ילד כבן י"ב שנים היה לו כמה וכמה קושיות ולא היה לו מי שיתרץ אותם ושמע שבק"ק ווילנא יש שם גאון גדול ועלה בדעתו לנסוע שמה, וכאשר בא שמה שמע שאין באפשר לבא לפני הגאון והמתין איזה ימים ולשווא היה תולחלו, עד שאמר לו המשמש שביים עש"ק אחר חצות כאשר

ילך הגאון למרחץ אז תעמוד על הדרך והוא ידבר עמך, הילד משה הכין את עצמו על יום הנ"ל, ויהי בעש"ק כאשר הלך הגאון להמררחץ וקבל שלום מן הגאון שאל אותו הגאון מה שמך, אמר לו משה בן חנה, אמר לו הגאון האתה זה משה אשר שמך הולך מסוף העולם ועד סופו, ומה בקשתך השיב לו יש לי שאלות ואין מי שיתרץ אותם לי, והתחיל להציע קושיא אחת

ניימארקער והעיר ר' יוקל שהיה לומד כדרך הרבי (הד"ח) השיב לו אא"ז חלילה כדרך מ"ח ז"ל.

פ"א אירע הוש"ד ביום א' והיש"מ ישב בסעודה שלישית שלפני ה"ר ודרש פלפול ארוך בדבר הלכה עמוקה וסיים היוצא לנו מזה כי יחיד ורבים הלכה כרבים והקב"ה יחיד ואין יחידות כמוהו ואנחנו הרבים ע"כ הלכה כמותנו שאנחנו גוזרים ופוסקים על כלל ישראל כל טוב, נכדו הייטב לב כשסיפר עובדא זו הוסיף כי היה אז פלא גדול בעיני הראים הלא עת כזו שעתא דרעוא דרעון בפרט לפני כניסת יום הקדוש של ה"ר לא עת לפלפולים אלא לדברי מוסר וכבושים כאשר דרכו בקודש של אותו צדיק תמיד ובמוצש"ק סיפר היש"מ להייטב לב עובדא מהפנ"י שסמוך לפטירתו ראו שפתותיו מרחשין ושאלו מה זה השיב שהיה לי פעם וויכוח גדול עם לומדי עירו ולא הודיתי להם עכשיו אני שומע שכבודו אותו בדרשה בעולם העליון לכן הנני מכין עצמי לדרשה להגיד למעלה עוד פעם את דעתו בוויכוח הנ"ל וסיים היש"מ דע לך כשיבא משיח צדקנו במהרה ויכבדנו בדרשה לא אבוש לומר דרוש זה שאמרתי היום בשלש סעודות ואז הבין הייטב לב כי לא פלפול בעלמא היה אלא הכנה לקראת ביאת משיח צדקנו בד בבד הכנה לקראת קדושת היום הבא.

עוד סיפר רביה"ק ז"ע ששמע מפי זקנים שהיו באותו מעמד אצל מרן בעל יש"מ ז"ע שאמר פעם בשמחת תורה בהקפה רביעית ברוך הבא משה רבינו אתה עד בדבר שלא חסרתי מלקיים מתורתך כלום ואפי' כקוצו של י"ד ומדוע ביישוני מן השמים שהייתי מצפה ומחכה כ"כ על הגאולה ולא נעניתי ומוקבל שצוה לומר לכבוד משה רבינו את החרוץ ישמח משה ומאז נקבע בנוסח ההקפות של בית סיגוט ישמח משה בהקפה רביעית.

נודע ביהודה ובישראל את כח הדרוש המיוחד אשר זכה בה מרן בעל היש"מ ז"ע, מן השמים הנחילו לו סגולה מיוחדת לקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים ע"י דרשותיו שהיו מלאים בדרוש וחסידות ושעות שלימות היה עומד ודורש אף בימי זקנתו המופלגת לא עיף ולא יגע אדרבה קווי' ה' יחליפו כח ועליו אבר נשרים וכשם שהמציאות הוכיחה שמי שהי' נוכח בדרשותיו היה שב בתשובה שלימה לפני אבינו שבשמים כן היה היש"מ בטוח שמי שישמע פעם אחת דרשתו לא יחזור ריקם בלי תשובה וכמו שהתבטא בעצמו מי שישמע דרשתי יבטח בשם ה' שלא יעזוב נפשו לשאולה ח"ו.

בס' שיח זקנים מובא כדלהלן: שמעתי מהחסיד הישיש הרה"ח ר' אהרן ט"ב ע"ה ששמע מאביו הרה"צ ר' לייבוש מאוהעל זצ"ל שה' תלמיד אחד מהרה"ק מלובלין ז"ע שרצה לנסוע לאיזה צדיק ואמר לו הרבי שישע לאוהעל להיש"מ ונסע שם על ר"ה ושמע הדרשה שאמר בבכיות נוראות אבל לא היה בשבילו ע"כ רצה ליסע משם והרגיש זה החוזה ושלח לו שלא יסע משם ונשאר באוהעל על יוה"כ ושמע שאמר היש"מ בדרשתו שיושבים הבי"ד של מעלה וכל שר בא ומבקש כתר ונותים לו וכן המלך המשיח בא ומבקש כתר ואמנם הולך משום בחרפות ובבושות אז הבין שהחוזה הק' רצה שישמע דברים אלו ורבינו ז"ע היה גיגל להזכיר דיבור הנ"ל בדרשותיו. סיפר רבינו ז"ל להיש"מ בנעוריו כשדר בפרעמישלא למד

אמר לו הגאון נא ואחד כל קשיא המתין על תירוצו של הגאון ואמר נא עד שהציע לפניו כל הקושיות שהיו לו, אח"ז אמר הגאון זה הקושיא וזה וזה הוא אחת וכו' עד שעשה מכל הקושיות שלשה או חמשה קושיות ואמר לו תירוצן על כולם, אמנם לא הבין התירוצים רק זכר דבריו וכאשר עזב הגאון את העולם על פתח בית הטבילה היה חוזר על דברי הגאון וראה שהשיב לו תירוצן מספיק על כל קושיותיו, אח"ז הזמין אותו הגאון על שב"ק אל שלחנו, וביום א' אחר שב"ק נעשה בר מצוה, ועשה הגאון סעודת בר מצוה בעבורו, אח"ז אמר לו הבחור משה שבדעתו להשאיר שם ללמוד, אמר לו הגאון: ילך לשלום לביתך כי מדינת אונגארין ממתנת עליך וברכו בברכה משולשת.

הגה"ק ר' ארי' ליפשיץ אב"ד בריגל ה"י נינו של מרן הישמש משה ז"ע נכד הגה"ק בעל ארי' דבי עלאי ז"ע בצעירותו כבן י"ג נסע לשאוב מבאר חכמתו של בעל היש"מ ושהה בביתו חצי שנה היש"מ חיבקו מאד והדריכו בלימוד גפ"ת וצוה לו שילמוד בעצמו סוגיא מסוימת אח"כ אמר לו שיעיין מה שקשה בדברי התוס' וכשמצא אחר העיין מה שקשה צוה לו שיתרץ לבדו הקושיא וכשלא מצא תירוצן הוכיחו היש"מ ואמר דע בני כשהייתי בן י"ב הייתי יודע את התומים בע"פ כאשר יושבי וגו' וכאשר הייתי כבן ארבע למדתי חומש אצל מלמד שהי' מלמד לנערים יותר גדולים גמ' וכשהקשבתי למה שלומד עמהם הקשיתי לו פעם קושיא שלא ידע להשיב שאפי' עד היום לא יודע להשיב.

בספה"ק ייטב לב (פר' צו) מובא: פעם אחת כשישב ללמוד נתערב בלבו איזה מחשבה להנאתו לחדש איזה דבר להתנאות וכדומה אז גמר בלבו כיון שזה שלא לשמה לא אלמוד עתה ורצה לילך בטל ושוב אמר עם לבבו וכו' אני רשאי לילך בטל הלא כתיב והגית בו יומם ולילה ואין אני רשאי לילך בטל הלא כתיב והגית בו יומם ולילה ואין אני רשאי ליבטל אפי' רגע אחת ואני מוכרח ללמוד חזר ואמר אתה ה' יודע מחשבות לבי אם לא מכח שאני מחוייב לקיים מצות והגית בו לא הייתי לומד עתה מחמת כוונת הנאתי רק מכח שאני מחוייב לקיים מצותיך א"כ כוונתי לשמה לקיים רצונך ואם אפילו יתערב בכל זה כוונה בלתי רצויה ועונש אענש ע"ז עכ"ז מחוייב אני בדבר ללמוד ושלא לילך בטל אף רגע א"כ ממילא כוונתי לשם שמים ופירש אז מאמר חז"ל מתוך שלא לשמה וכו'.

סיפר רבינו ז"ל (דבר"י פר' נשא) עובדא נוראה אשר סיפרה הרה"ק מליסקא ז"ע שהיה מתלמידיו המובהקים של מרן היש"מ ז"ע, פ"א כשבא לבקר בהיכל קדשו מצא הדלת סגור ומאחורי הדלת שמע כאילו היש"מ יושב ולומד עם אחד אח"כ כשפתחו הדלת הסתכל בפנים ולא ראה שום אדם לתמהונו שאל את השי"מ הלא שמעתי מבחוץ ששנים למדו יחד השיב לו היש"מ בפשטות וכו' אין ידוע לך מאמר חז"ל (תנא דבי אליהו) ע"ה שפכי כמים לבך נכח פני ה' מכאן אמרו כל ת"ח שיושב בינו לבין עצמו וקורא ושונה כביכול הקב"ה יושב כנגדו ושונה עמו.

פ"א הפליא מאד אא"ז מצאנו את אא"ז הה"ק מאוהעל איך שהיה גדול ולמד היטב ועמד באותו מעמד ר' יוקל

בתפלת ערבית, ולאחר שסיים אמת ואמונה התחיל מחדש לכפול כל הדברים בלשון יידיש כמדובר בינינו, וכאש מתלקחת יצאו הדברים מפיו בקדושה ובטהרה, וכ"פ ה' מונח על הארץ בפישוט ידים ורגלים, או ה' כוך כל גופו כתולעת וכל תנועותיו ה' אך בנהימות היוצאים מקירות לבו דרך החוטם אף שפתי לא נעו, וכן ברכת השכיבו ה' כופל בלשון יידיש המורגל בינינו, עד שה' משך זמן תפלתו בימי החורף לכה"פ עד שעה א' אחד חצות הלילה ובקין עוד יותר, עכ"ל, סיפר רבינו בעל ברך משה ז"ל שלא ה' אומר ברוך ה' לעולם לפני שמו"ע לא משום שחשש לשיטת הבעל התניא והגר"א שאין לאמרו מחשש הפסק, אלא מטעם שכלל פעם שהזכיר את השם הגיגי להתפשטות הגשמיות, ואלו ה' אומר ברוך ה' לעולם שיש בה י"ח אזכרות, ה' עולה לו לזמן רב מאוד, ובקין כשהלילות קצרים ה' מגיע לאשמורות הבוקר בעת תפילת שמו"ע, וע"כ נמנע מלאמרו.

ועיין שם שמביא מה שפעל בתפלת ערבית וז"ל: גודל בטחונו בה' ה' עד לאמרו והוא שעמדה לו בכל צרותיו להושיע לו מיד הקמים עליו, וידענו כי בעת היותו בשינאווי התרגז עליו שר העיר, לא ידענו הסיבה מדוע ולמה, והתפאר השר שיער לו מאד ... ומלפנים היתה יד אדונים קשים כאלה תקופים מאוד, ובפרט בעיר קטנה, וכאשר ספרו דברי השר לפניו, ואם כי ידע כי הבחירה חפשית ביד שר כזה להרע לו ח"ו עכ"ז מדבריו לא נבהל ... ואך שם ה' מבטחו, וספר איך שה' מעשה כזה ממש עם הרב הגאון ר' חיים כהן ראפפארט אבדק"ק לבוב, איך ששר אחד רצה להרע לו ויום להרגו ח"ו, וכאשר שמע הגאון מהר"ח הנוכח מאמר האדון הנ"ל אמר לאשתו הרבנית יש ליתן לב ולירא מדברי הרשע הזה, ומוכרחין אנחנו גם שנינו לבלות לילה אחת עבורו, ולהתפלל אל ה' שיהי לו מפלה למען ננצל מידו, וכן עשו, לילה אחת זה עומד בזוית זו ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת והיו אומרים תהלים, ויעתר להם ה' ובלילה הזה כרע נפל ומת במיתה משונה ע"כ, וככלותו לספר המעשה הלזו אמר המה אמרו תהלים כל הלילה והתפללו אנכי מוטד מאוד בלימודי והשיעורין אשר לי, אין לי פנאי לומר תהלים, והרבנית שלי חלש המזג ואין לה כח להיות ניער כל הלילה ולומר תהלים, הקב"ה יעזרנו בלא זה עכ"ל, ולא ה' ימים מועטים והשר נסע על יומא דשוקא לעיר טארניגראד אשר לא רחוקה מעיר שינאווי בימי השלג על שליטין, וקנה שריפה שקורין ביקס בצדו כדרך השרים, וכחצות הלילה בחזירתו לביתו ורצה לרדת מעל השליטין דרך ברגלו אחת על מפתח הביקס וקנה הביקס ה' מכוון נגד לחיו, וכאשר הדיך רגלו נפתח המפתח ונכנסה עיגול העופרת לחיך צוארו ויצאה דרך מוחו ונפל ארצה, כן יאבדו כל אויבך ה', ותיכף רץ אחד מבע"ב שנודע לו, לספר לו הפלא והוא ה' עומד ומתפלל מעריב והבית ה' סגור ודפק על החלון וספר לו את אשר נעשה ולא ענהו דבר ...

תפלתו נתקבלה בכל עת וארשת שפתיו לא נמנע מאתו מעולם וכאשר עובדא ידענא אשר פ"א כאשר גמר תפלתו תפלת שמונה עשרה נפל במחשבתו המאמר מהס"ק "עשרה מאמרות" שכ' שאליו הנביא מקריב תמידין בזמן הזה, והעמיק במחשבתו מדוע ולמה עתה נפל זאת במחשבתו וזוכר

פ"א רבים בביהמ"ד קטן אח"כ כשנתוודע מלימודו הטוב כבודו בביהמ"ד הגדול ודרש שם בהתעוררות גדול עד ששבו כל העם בתשובה ואמר דאיתא בזה"ק דאפ"א אם בי כנישתא חדא יתובות אז יבא משיח ודרש בהתעוררות נפלא כזה עד שחזרו כל הקהל בתשובה ופתאום נתהווה שריפה בביהמ"ד ואמר אז היש"מ שהוא יודע שזה בא מהשטן והגם שהוא מקבל שאל ישיגו עליו מ"מ לא רצה להתגרה בו.

הרה"ק מטאש ז"ל כשהלך בימי נעוריו לבקש רבי שירדו איזה דרך ישכון אור הגיע אל היש"מ בעת שעמד ודרש לפני העם והרה"ק הנ"ל הרגיש ששם מצא את אשר ביקש ועלה על השולחן וצחק בקל רם דאס איז דאס דאס האב איך געזוכט כה עמד וחזר על דבריו משך עשרה מינוטין וכשרצו להפסיק מצעקתו הוזהר היש"מ שלא יפריעו אותו.

סיפר הגה"ק אב"ד הניאד ששמע מהגה"ק משינאווא זי"ע כי כאשר מרן היש"מ זי"ע היה נושא דרשותיו ותוכחותיו בתוך מקהלות עם ה' כל אחד ואחד נתעורר מדרשתו לתשובה, ופעם כאשר נדבר בתוך חבורה מדבר זה וה' שם גם איזה איש קל ולץ וכשמוע זאת אמר כי יש בכוחו להוכיח את היפך הדברים היינו שהוא ילך אל דרשת הרב ולא יתעורר לבו לתשובה כלל וה' אז יום א' דסליחות ודרכו בקודש של היש"מ ה' לדרוש דברי מוסר טרם אמירת הפזמון שמע קולנו וההדיוט הזה הלך אז אל בית מדרשו וכבר היה אז באמצע הדרשה והיה כאשר פתח הדלת שמע שהרה"ק אומר און דער רשע טוט נאך אלץ נישט קיין תשובה ויהי כשמוע זאת נבהל כ"כ עד שנפל ארצה מתוך חלשות.

ידוע ומפורסם גדול עבודתו של הייטב לב ביום הו"ר בתפלותיו ודרשותיו בעת ההקפות אשר הרעיש עולם ומלואה לקרב לבן של ישראל לאביהון שבשמים ופ"א נענה בדמעות שליש באמצע ההקפות ואמר הושענא דמתה לתמר אל יעלה על לבבכם כי כחי הוא ככחו של אותו זקן זקני מאוה"ג ז"ל אל תדמיני ואשוח לו רק דמתה לתמר אני רק דמיון ומעין ממעשה הזקן זי"ע ובכל זאת אני מתחנן הושענא גם אני בזכותו ובזה שאני הולך וממשיך בדרכיו.

על העבודה

בספ"ק תהלה למשה מובא כדלהלן: בראשית היום עת הקיץ משנתו כשעה החמישית או שישית בבוקר, (תפלת ערבית ה' גומר אחד חצות לילה ראה לקמן) לאחר הכנה ולאחר שבידך ברכת התורה, ה' לו כמה שיעורין תמידין ... ואח"כ ה' לובש טלית ותפילין והתחיל להתפלל, מי ימלא גודל הדביקות ומי יוכל לצייר עלי גליון את מסירת נפשו והתלהבות בעת תפלתו, לא פעם ולא שתים כאשר הציצו בין החרכים וראו אותו בשעת ק"ש מונח על הארץ בפישוט ידים ורגלים כמה שעות, וה' נועם כארי וראו איך כל אבריו ה' זוחלים ורועדים דא לרא נקשן מפחד נורא תהלות, וטליתו ה' נופל מעליו ולא חלי ולא מרגיש ... וכך היתה תפלתו נמשכת עד שעה ב' או ג' לאחר חצות היום ועוד יותר.

תפילת ערבית ה' לו עבודה יתירה מתפלת שחרית וז"ל בתהלה למשה: ואח"ז התחיל להתפלל תפלת ערבית, וכמעשהו בשחרית במס"נ בתפלתו עוד הוסיף בעבודת הקודש

ועל גמילות חסדים

החסיד רבי אברהם צבי מאיהעל נסע להרה"ק רבי מאיר'ל מפרמישלאן בצוותא עם הגביר ר' אביש שאל להם הרה"ק על פרטי תהלוכותיו של היש"מ בעניני צדקה השיבו לו כי נותן חומש לצדקה אמר להם הרה"ק זה נאמר לערליכע יודין אבער מאיר'ל אחזטא מוז אוועק געבין אפילו די אפלעדריין.

ועל גודל דאגתו של היש"מ עבור יתומים ואלמנות יכולים לראות מהעובדא שמובא בתהל"מ וז"ל פעם היה היש"מ בלובלין אצל רבו הקדוש זי"ע ובאמצע תפלתו בעת אמירת נשמת כל חי עלה בזכרונו כי שכח שהמפתח עומד במסגרת התיבה שלו שהיה מונח שם מעות של יתומים ומורא עלה על ראשו שלא יגנוב המעות בהאכסניא ומובן שלא היו לו מעות לשלם מכיסו כי היה עני בעת ההוא ובלבל אותו הדבר הזה בעת התפילה שוב אח"כ כמו רגעים אחדים התחזק על עמדו והתיישב בדעתו והיה מה שיהיה וגער בדאגת לבבו ובטח בה' והתגבר על רעיוניו וחדר לדביקותו ומשה עלה בתפלתו לשמי מרום אח"ז בעת סעודת שחרית פתח הרה"ק מה זה הרב ר' משה משינאווי עד נשמת כל חי הלך אחריו ואח"ז לא ראיתיו עד ברכת יוצר אור ואם שוכחין המפתח הכי זה יבלבל התפלה.

וגודל אהבתו לכל אחד ואחד מישראל אין לשער ואין לספר איך מסר נפשו עליהם להטיב עמהם בגשמיות ורוחניות וסיפר הייטב לב (פר' צו) כי פעם אחת היתה סכנה גדולה בעיר אוהעל מכח מרידת האומות וגילו מן השמים בחלוס להיש"מ "קומי צאי מתוך ההפכה" והשיב אינו רוצה וכל זה למען הציל בזכותו שארית ישראל והרה"ק רצ"ה מליסקא סיפר עובדא זו והוסיף דהיש"מ השיב בחלוס בתוך עמי אנכי יושבת.

ובדומה לזה סיפר רבינו ז"ל שבסוף ימיו של היש"מ ז"ל באו לפניו ראשי הקהל בקולבנא על מנהגו שאינו מתפלל עמהם בבית הכנסת בצוותא חדא רק בחדר מיוחד ועוד כמה דברים שהאב"ד מחויב לעשות להקהלה והוא פורש מהם לגמרי ועי"כ רצו להעבירו מהרבנות ולמנוע ממנו את השכירות הקבועה לו, נענה מן היש"מ ואמר להם צאו וחשבו כמה שריפות היו בעיר במשך ח"י השנים האחרונות או אם הפילה אשה ח"י במשך שנים אלו, יצאו וחשבו שלא הי' שום שריפה ולא הפילה אשה פרי בטנה במשך י"ח שנים האחרונות א"כ אמר להם מרן היש"מ ז"ל מגיע לי שגר בתור שומר העיר שבזכותו נמנעין מכם ההפסדים הנ"ל.

ולא רק עם המוני החיים לבד עשה היש"מ חסד להושיעם מכל צר ומיצר אלא אף עם הנשמות שהלכו לעולמים כבר עשה היש"מ חסד של אמת להקל מאתם עונשי עוה"ב למד תורה בעד זכות נשמתם ונתן צדקה עבור כפרת עוונם, ויסופר שאברך אחד שנפטר ל"ע בקוצר ימים ללא בנים קיבל עליו היש"מ ללמוד דף גמרא מיוחד כל יום לטובת נשמת האברך זה, קרה יום אחד אשר בו היה היש"מ טרוד מאוד בד"ת ולא היה לו פנאי ללמוד דף גמרא מיוחד זה לעת ערב בעוד היה היש"מ טרוד באמצע הד"ת ראה לפניו האברך עומד ומבקש ר' משה'ל רחם עלי ותיכף הלך ללמוד הדף גמרא לפרוע את חובו.

מזה המאמר של העש"מ, אולי עתה עת רצון להתפלל לזכות לראות זה ותיכף התפלל להבורא יתב"ש שיוכחו לראותו איך הוא עומד ומקריב, וה' מלא תפלתו ובקשתו וזכה לראותו, ושמעתי מפי אדמו"ר (הייטב לב) שלאחר שסיפר לו הענין הזה שאלוה אה"י אל"י מלוכב בשעת הקרבה בשמונה בגדים ככה"ג או בארבע בגדים כהן הדיוט, והשיב לו רק ארבע (תהלה למשה), עיין בחידושי תורה על ימים נוראים תש"ך שסיפר רביה"ק זי"ע את העובדא הנ"ל, וסיים: זקני זה"ה הייטב לב שהי' עדיין ילד, נענה בשאלתו, "זיידע ווי אזוי האסטו געמענט ארויסקוקען אינמיטען די שמונה עשרה", וענה לו, הכי אתה חושב שבאלו העינים ראיתי, לא כי אלא בעיני השכל רואין זאת ואי"צ לזה אלו העינים כלל, סיפר מרן רבינו הק' זי"ע שפ"א התפלל הישמח משה שיתנו לו מן השמים הרגשת יראת שמים מעין של האבות הקדושים, והשיבו לו שלא יוכל לסבול, ביקש של הנביאים והשיבו לו כנ"ל, ביקש של התנאים ואמוראים והשיבו לו גם כן כנ"ל, עד שביקש של הרמב"ם, ונתרצו לו, אבל תיכף כשהתחיל להרגיש יראה זו כמעט שנפשו יצאה מרוב פחד ומורא, והתפלל שיקחו ממנו בחזרה, ומאז ראה והרגיש את גודל נשמתו ומדריגותיו של הרמב"ם.

אבל בכל זאת הסתיר את גודל כח תפלתו כשבאו לפניו להתברך ממנו ליפקד לישועה ורחמים, וז"ל בתהלה למשה: ורבים וכן שלמים באו לקבל פניו ונהרו אליו מכל עבר ופנה, איש איש כברכתו אשר ברך משה לא נפל מדיבורו הטוב, ואמנם מגודל שפלות רוחו וענותנותו הקדושה מאן לקח גדולה לצמו, למען לא יתפרסם שמו לאיש מופת והי' כל הדבר הקשה אשר הביאו אל משה, צוה לכתוב לרבותיו הקדושים הזקנים שבדור... וגם שלח אנשים הבאים אליו לרבינו הקדוש המפורסם מ' מנחם מענדיל מרימאנאב וצללה"ה, עד אשר פ"א שלח להרה"ק הנ"ל איש אחד שהי' לו חולי מסוכן ר"ל, וכאשר בא להרה"ק הנ"ל והציע לפניו מבוקשו ואמר לו כי הרב מאוהעל שלחו אליו שיעזיחו בתפלתו, אז ענה הרה"ק לאיש הנ"ל בזה"ל: לך שוב לביתך ותלך להרב מאוהעל ותאמר לו בשמי אשר כבר בא מועד שיחלוץ נעלי הילדות מעליו, ויסיר משה את המסוה מעל פניו, ושלא ישלח מהיום והלאה אלי, כי ידעתי אשר בכוחו בעצמו לפעול ישועת בקרב הארץ, והוא יעזרוך בתפלתו, וכן היה כאשר בא האיש בחזרה ואמר הדברים כאשר נצטווה, ברך אותו ותיכף סר חולאתו ושב ורפא לו, ותהום כל הגליל כי האיש ההוא וחולאתו ר"ל הי' מפורסם מאוד... ומרבים העם לבוא מיד יום ביומו ונתרבו הנוסעים אליו אז החל ליתן קמיעות כל איש ואיש כפי ענינו, וכאשר שמעתי מפי אדמו"ר ז"ל שאמר בשם זקינו הקדוש שכל כוונתו במה שנותן קמיעות הוא אך מענייות... ומחמת גודל שפלות רוחו לא רצה ליקח גדולה לעצמו, ושיאמרו כי תפלתו תפעול ישועות בקרב הארץ, למען ידעו כל העם כי לא לו הפעולה וגם לא ע"י תפלתו נעשה הישועה, על כן נתן לכל איש ואיש קמיע לפי הנצרך למען דעת כי אך ורק ע"י הקמיע נעשה הישועה ולא על ידו.

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קפ — בלתי מוגה

ביקור כ"ק אדמו"ר מקראלי שליט"א בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת במדבר תשע"א לפ"ק

האדמו"ר מקראלי: די שטאט וויל נישט אז מ'זאל מאכן א קוואל, וויל זיי ווילן מ'זאל קויפן ביי זיי די וואסער, איז קודם מאכט מען דאס, מ'זאל זיך טובל'ן אין מי גשמים.

רבינו: אזוי? זיי לאזן נישט מאכן קיין קוואל?

האדמו"ר מקראלי: דערווייל לאזן זיי נישט, מ'פראבירט צו שתדל'ען, ס'איז דא א לוייער וואס שווער וועגן דעם, און אז מ'לייגט אריין עס אין אידישקייט, איז שווער פאר זיי אז זיי זאלן עס נישט לאזן מוהן.

דאס ערשטע פלאץ וואס מ'האט געמאכט א צימענטענעם דאך איז געווען דא אין קרית יואל? אין וויליאמסבורג איז קיינמאל נישט געווען אזאנס?

רבינו: כ'האף אז ביי די נייע מקוה וועט מען אויך מאכן אזא דאך, און אפשר האט מען שוין געמאכט אזוי אין נאך פלעצער, כ'זויס נישט אלעס, כ'זויס אז אין מאנסי האט מען אזוי געמאכט... רבי משה ניישלאס (הגאון הצדיק אב"ד סערעדעאלי ואח"כ אב"ד שיכון סקוירא) האט געבויט אין מאנסי, ס'איז א גרויסע מקוה, נאך אפילו גרעסער פון דאהי.

האדמו"ר מקראלי: ביי אונז גייט אויך אי"ה זיין א גרויסע מקוה.

אין מי גשמים האט מען זיך גע'טובל'ט?

רבינו: יא, דאהי, בעפאר דעם, האט מען זיך אויך גע'טובל'ט אין מי גשמים.

האדמו"ר מקראלי: און אינדערהיים אויך?

רבינו: אין די אלטע היים איז געווען א מעייק, אין גאנץ אונגארין איז נישט געווען קיין 'גשמים' מקוה, נאר אלס איז געווען 'מעיינות'.

רבינו הי' עסוק מקודם בבחינת שו"ב על דיני שהיטה והעמדת סבין כראוי, ובשהגיע האדמו"ר מקראלי, עשה רבינו פגימה על הסבין, וציוה להשוטט: 'כיו דערווייל פאררעכט דעם חלקי, וחשוטט יצא מחדר רבינו לסדר את החלקי.

*

האדמו"ר מקראלי: סיפר לרבינו מ'גודל ההצלחה בעריכת המגזינת בקרית יואל לטובת מוסדותיו הק' בווייליאמסבורג כשתרשבי העיר נתנו מנדבת לבם, ושאל רבינו מ'מנו כמה פרטים אודות מוסדותיו, וסיפר לרבינו שבונה כעת מקוה טהרה בהקאנטרי שלו שנמצא בשכינות למחנה בית רחל, ומנהלי האחזקת קאנטרי עמדו לעזרתו במסירות ובנאמנות בסיוע בניית גג מצימענט.

רבינו: צימענט איז א טייערע דאך.

אונז האמיר דא ב"ה מסדר געווען צו מאכן א צימענטענעם דאך,¹ און אין מאנסי – ביי די גרויסע מקוה – האט מען אויך געמאכט אזא מקוה.

האדמו"ר מקראלי: ס'איז זייער שווער עס צוצוגרייטן ביזן מאכן.

רבינו: מ'דארף מאכן גוט די ווענט אז עס זאל קענען האלטן אזא שווערן דאך.

1

ע"י שו"ת עמק שאלה להרה"ק מהר"א אשכנזי (סי' מ"ו, וסי' נ) ובשו"ת אמרי יוסף (סי' צט) ושו"ת בית שלמה (ח"ב סי' פט) ושו"ת דברי יואל (סי' ע"ז א"י).

רבינו: יא. א ערליכער בחור.

האדמו"ר מקראלי: א תלמיד פון די ישיבה דא.

בנו הר"א: כ'האב געהערט זאגן אז דער רבי האט זייער הנאה געהאט פונעם שידוך שליסק, כ'האב געהאט א חלק דערין, כ'האב געגעבן אינפארמאציע פאר ביידע.

ושאל רבינו את בנו הר"א ר' אלעזר על מקום מגוריו בבארא

פארק ברחוב 42

רבינו: דיין שווער (הרב דקל זלאטשוב) וואוינט דאך אין יענע געגנט. היינט איז דאס שוין א אידישע גאס.

ואמר רבינו להאדמו"ר מקראלי: וואו איר וואוינט (ברחוב וואלאבאט בויליאמסבורג החדשה) איז דאך אמאל געווען מחוץ לעיר, און היינט איז עס די שטאט...

האדמו"ר מקראלי: די שטאט איז דאך שוין באזעצט מיט היימישע אידן אסאך ווייטער, דאס נייע בית המדרש ברך משה (ברחוב סקילמאן) איז דאך נאך אסאך ווייטער, ברוך השם, ולכו מחיל אל חיל.

רבינו: מ'וואוינט נאך אראפ-ציר אויך, מ'דארף דאך גיין ווייטער, מ'דארף מרחיב זיין די גבולי הקדושה, ס'זאל נישט זיין דער צמצום אזוי, ס'איז דאך נישט געווען קיין פלאץ.

האדמו"ר מקראלי: מ'שמועסט אז עס איז דא מער באסעס מיט מער קינדער בליעה"ר ביי אונז ווי ארויף ציר, דער טרעפיק צופרי איז ביי די ניי-ווייליאמסבורג.

א' הנוכחים: אין עצי התמרים געגנט (בקרית יואל) איז אויך אזוי (ששם נתרבו האברכים יותר כ"ו) און פון דארט פארן ארויס אסאך באסעס בליעה"ר.

ונפרד רבינו ממנו בברכת הצלחה וסייעתא דשמיא וכט"ס

האדמו"ר מקראלי: איינער האט מיר איבער געזאגט אז דער טאטע ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) האט געזאגט אז אין סיגוט איז געווען נאר איין מקוה.

רבינו: יא, אינדערהיים איז נישט געווען נאר איין מקוה, מ'האט נישט געלאזט מאכן מער.

ונענה רבינו לגבי שאר המקוואות שבונים בקרית יואל מחמת

הרחבת גבולי הקדושה ותושביה

רבינו: איינמאל אז מ'בויעט שוין א צימענטענעם דאך, מוז מען שוין מאכן ווייטער אזוי, מעלין בקודש ואין מורדין (שבת כא), ר' ליפא בראך האט דא געבויעט א מקוה נעבן די תלמוד תורה.

האדמו"ר מקראלי: דא אין קרית יואל איז דא א מעיין.

רבינו: יא, און ס'איז אויך דא מי גשמים, מ'קען זיך נישט פארלאזן נאר אויף א מעיין, טאמער ס'קומט נישט קיין וואסער, ס'איז א איינגעשטעלטע זאך. אינדערהיים איז שטענדיג געווען וואסער אינעם מעיין, און מ'איז טאקע אראפ געגאנגען זייער טיף, אמאל איז די מקוה נידעריג און אמאל איז עס הויך, אזוי איז די טבע, א מעיין שפילט, דאס וואסער גייט ארויף און אראפ.

רבינו ביכורו לברך על הפירות

האדמו"ר מקראלי הראה על בנו הרב ר' אלעזר חתנו של הרה"צ ר' צבי

אשכנזי שליט"א רב דקל זלאטשוב בבארא פארק

ואמר: מיין ברודער (כ"ק אדמו"ר מבית יצחק ספינקא שליט"א) האט יעצט א שידוך געמוזט מיט זיין פעטער, רבי הערשל אשכנזי'ס ברודער (אחי חותנו ה"ה הרה"ג ר' קלמן יהושע אשכנזי שליט"א מרביץ תורה בקהילתנו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א).

ניחום אבלים ע"י הגה"צ רבי אברהם חיים האלבערשטאם שליט"א

רב דקל עצי חיים-רודניק בלאס אנדזשעלעס

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

ע"פ אמו הרבנית הצדיקת ע"ה

ובאמצע הגיע גם כ"ק האדמו"ר מסטימישין שליט"א

יום א' פרשת דברים תש"ע לפ"ק

הגרא"ח: עס איז דא אסאך העסא'ס אין די משפחה. איינמאל ווען כ'האב געמאכט א ברית און דער רבי איז געווען ביים ברית אין לאס אנדזשעלעס - אין דעם טאג וואס ר' אברהם יהושע (ה"ה הרה"ג ר' אברהם יושע לעוו שליט"א חתנו של הגה"צ ר' יודאלע אייזיקסאהן ז"ל אב"ד אהוזה חתנו של מרן העצי חיים ז"ל) האט חתונה געמאכט - האט דער רבי דערציילט

ודיברו אודות זקנתו הרבנית העסא ע"ה בת מרן העצי חיים ז"ל
זו של הגה"צ מסלאטפינא ז"ל בזוירש

הגרא"ח: העסא איז געווען דעם קדושת יו"ט'ס שוויגער (ווי של הגה"ק רבי יואל אשכנזי ז"ל אבד"ק זלאטשוב).

רבינו: דער קדושת יו"ט אליין האט אויך געהאט א טאכטער 'העסא', די ריינזשיבער רעביצין (אשת הגה"צ רבי חיים יחיאל האראוויטץ מק"ק סעליש ז"ל הי"ד).

צוריק אין עלטער פון פינעף און ניינציג יאר – און דער איד האט אויך אנגעהויבן צו וויינען, און האט נאכגעזאגט ווי אזוי די גאנצע זאל האט אנגעהויבן צו וויינען.

*

הגרא"ח: די רעביצין (הרבנית ע"ה מחברתו של מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) האט געהייסן נאכ'ן ייטב לב'ס טאכטער?

רבינו: יא, נאך די גארליצער רעביצין.

הגרא"ח: זי איז אוועק זייער יונג.

רבינו: אבער די משפחה האט געגעבן 'פעסיל' אליינס, דער זיידע (מרן העצי חיים ז"ל) האט אויך געהאט א טאכטער 'פעסיל' (הרבנית מקלויזנבורג ע"ה ח"ד).

הגרא"ח: דער גארליצער רב האט שפעטער חתונה געהאט נאכאמאל.

מיין טאטע (הרה"צ ר' הערשעלע האלבערשטאם ז"ל הרב מרידינק בלאס אנדזשעלעס, נכד בן אחר בן מהנה"ק מנארליץ ז"ל) האט מיר אמאל פארציילט אז ס'איז געווען א איד – וואס ער האט אים נאך געקענט – וואס האט געוואוינט נעבן רודניק, און ער האט נישט געהאט קיין קינדער ל"ע, און ער איז געווען אלץ בחור ביים גארליצער רב.

דער גארליצער רב האט נאכאמאל חתונה געהאט מיט מיינס א עלטער זיידן א טאכטער – דעם בני יששכר'ס זון – (ה"ה הרבנית חצ' לאה ע"ה בת הרה"ק רבי מנחם פנחס מלאנצחוט ז"ל בת הנה"ק רבי אלעזר מלאנצחוט ז"ל בן הנה"ק בעל בני יששכר ז"ל), און פון איר האט ער נישט געהאט קיין קינדער, איינמאל הושענא רבא האט דער גארליצער רב אים געזאגט 'קאך אפ די הושענות וועסטו האבן קינדער', אין גארליץ איז געווען א ברייטע שפראך, האט יענער צוריק געענטפערט 'זאל דער רבי אזוי מוהק, דער רבי האט דאך נישט קיין קינדער', האט דער גארליצער רב געזאגט 'דו ביסט א בטלן'.

רבינו: כ'האב עס געהערט פונעם טאטן ז"ל, אז דער גארליצער רב האט געהאט א בחור א משמש, און אין הושענא רבא זאגט ער פאר'ן בחור 'קאך אויף די הושענות, ווייל ס'איז א סגולה צו האבן קינדער', דער בחור קוקט אים אזוי אָן... זאגט אים דער גארליצער רב נאכאמאל 'האסט געהערט וואס כ'האב דיר געזאגט', דער בחור האט געוואוסט אז די רעביצין (ביו"ש) דערקומשעט דעם גארליצער רב אז זי וויל האבן קינדער, האט זיך דער בחור אנגערופן 'אויב ס'איז אזא גוטע סגולה, פארוואס געבט עס נישט דער רבי פאר די רעביצין?', האט דער גארליצער רב אים געזאגט 'אז דו ווילסט נישט, איז נישט'.

ביים ברית, אז ווען דער סלאטפינער רב'ס ערשטע רעביצין איז אוועק (ה"ה הרבנית דבורה לאה ע"ה שהיתה ג"כ בתה של מרן העצי חיים ז"ל ונסתלקה בצעירותה, ולאחרי"כ נשא הנה"צ מסלאטפינא את אחותה הרבנית העסא ע"ה), האט דער עצי חיים גארנישט געוויינט ביי די שבעה, און דעם טאג וואס ס'איז אויפגעשטאנען פון די שבעה איז געווען דער ברית פונעם קינד וואס איז געבוירן ווען די מוטער איז אוועק, און דער דעמאלטסדיגער סאטמארער רב איז געקומען צופארן...

רבינו: יא, דער קרן לדוד איז געקומען מנחם אבל זיין, און ער האט געגעבן דאס נאמען פאר'ן קינד.

הגרא"ח: און ווען ער האט געזאגט ביי קריאת השם 'ותגל אמו בגן עדן' האט דער עצי חיים זייער געוויינט.

רבינו: ער – דער קרן לדוד – האט זייער געוויינט.

הנה"צ רבי חיים צבי מייזליש שליט"א ראש ישיבתנו כב"ב: כ'האב אויך אזוי געהערט פונעם זיידן, אז דער קרן לדוד האט געוויינט. און דער זיידע ז"ל פלעגט זאגן אז דער ברית איז נישט געווען אין בית המדרש, נאר אויבן אין שטוב, און דער זיידע האט איינמאל געזאגט אז ער איז געווען קוואטער ביי דעם ברית מיט די מומע חנה (אחותו הרבנית חנה ע"ה אשת הנה"צ רבי יהואל יהודה אייזיקסאהן ז"ל הנ"ל).

דאס קינד האט געהייסן ליפא, ער איז נאך אוועק פאר די קריג.

רבינו: יא, נאך פאר די בר מצוה.

הגרא"ח: די מאמע (הרבנית מרידינק לאס אנדזשעלעס תחי' בתו של הנה"צ מסלאטפינא ז"ל) זאגט, אז ער (הב' ליפא הנ"ל) האט אלץ געזאגט אז ער וועט לייגן טלית און תפילין ביים טאג פון בר מצוה און דאווענען פאר'ן עמוד, ווייל דער טאג פון די בר מצוה זיינע, איז דער טאג פון די יארצייט פון זיין מאמע.

ראש ישיבתנו: כ'האב געטראפן א איד וואס האט מיר דערציילט אז ווען רבי יוחנ'שע (ה"ה הנה"צ ר' יחנן מוטרסקי ז"ל אב"ד מושהי חתן מרן הנה"ק העצי חיים ז"ל) האט חתונה געהאט – דאס איז געווען די ערשטע חתונה אין סיגוט נאך וואס דער עצי חיים האט שוין נישט געלעבט – האט דער בדיחן געזאגט אז חצר איז ממעם שליחות (בבא מציעא י), 'חצר' איז ראשי תיבות ר'בינו חיים צ"ב, און אז דער רבי איז נישטא זענען אלע שליחים משמח זיין די חתן און כלה, דער איד דערציילט אז דער עולם האט אנגעהויבן אזוי צו וויינען – דער איד וואס האט דאס דערציילט איז אוועק פאר א יאר

רבינו: יא, אוודאי, ראש חודש אב,² דער בארדיבער רב (הגה"ק רבי משה האלבערשטאם ז"ל בן הגה"ק רבי ברוך מארליץ ז"ל) איז דאך געווען א איידעם ביים קרייזער רב.

הגרא"ח: און מיין מאמע איז אויך א אייניקל (כי אביה הגה"צ מסלמפינא ז"ל הי' נכד הגה"ק מבארדיב ז"ל).

דער קרייזער רב איז געווען שבעה אין תפיסה.

רבינו: יא, ביים דברי חיים'ס הסתלקות, מ'האט אים איינגעזעצט אין תפיסה נאך בחייו פונעם דברי חיים אויף זעקס וואכן (על שהטיל א' בשמחתא על שלא ציית דינא, ועפ"י החוק היה אסור להרבנים לעשות כן), און ביי די לוי'ה האט מען אים ארויס געלאזט באגלייט מיט צוויי זשאנדארן, און נאך די לוי'ה איז ער צוריק געפירט געווארן אין תפיסה.

הגרא"ח: מ'האט אים נישט געוואלט ארויס לאזן, נאר רבי שמעון סופר (אבד"ק קראקא) האט גע'פועל'ט מ'זאל אים ארויס לאזן.

רבינו: כ'האב נישט געהערט פון דעם, כ'האב געמיינט אז זיי האבן אליינס געהאט דרך ארץ.

א' הנוכחים: מ'האט אריינגעלאזט מנין צום דאווענען.

הגרא"ח: ער האט געוואוינט אסאך יארן אין דוקלא ביי זיין שווער, דער איינציגסטער שידוך וואס דער דברי חיים האט זיך משדך געווען מיט א בעל-הבית איז געווען ביים קרייזער רב, זיין שווער איז געווען הרב החסיד ר' יעקב וויינבערגער, שפעטער האט ער געוואוינט אין ארץ ישראל, ער ליגט אויפן הר הזיתים.

ער איז געווען פון די יונגסטע זון (מהוויר של מרן הדברי חיים ז"ל), איינס פאר'ן גארליצער רב.

און דער בחור האט ל"ע קיינמאל קיין קינדער נישט געהאט, און ס'האט אים אייביג ווי געמוזט וואספארא נער ער איז געווען, דער גארליצער רב האט אים שוין יעצט אינזיג געהאט מיט א סגולה אויף שפעטער אז ער זאל האבן קינדער, און ער האט נישט געהאט קיין שכל.

הגרא"ח: אזוי האט מיין מאמע עס געהערט פון דעם איד וואס האט געוואוינט נעבן רודניק.

רבינו: די מעשה וואס דער מאמע ז"ל האט דערציילט איז שוין געווען אין גארליץ.

ווען זיין ערשטער רעביצין (הרבנית הצ' פסל ע"ה בתו של מרן הייטב לב ז"ל) איז אוועק איז ער נאך געווען רב אין רודניק, ווייל ביי די מחלוקה אין סיגוט שרייבט ער זיך נאך אונטער אלץ רודניקער רב - ער איז דאך געווען פון די בית דין - און דארט שרייבט ער אין שנת תרמ"א אז ער איז א קרוב שנתרחק (היינו שהי' מתחילה קרוב למרן הקדושת ירי"ט ז"ל), מיינט דאס אז זי איז אוועק בערך צוואנציג יאר פאר אים (כי הרה"ק מארליץ נסתלק בשנת תרס"ז, ובשנת תרמ"ח בעשרים שנה קודם לכן כבר היה 'קרוב שנתרחק' דהיינו שהי' אחרי פטירת זונתו הרבנית בת מרן הייטב לב).

א' הנוכחים: ס'איז דא וואס זאגן אז זי איז אוועק תרמ"ד.

רבינו: אויב אזוי איז זי אוועק צוויי און צוואנציג יאר פאר אים. און ער האט שפעטער נאכאמאל חתונה געהאט.

כ'האב געהערט אז דער שפת אמת איז אויך געווען א אלמן, און האט חתונה געהאט מיטן גארליצער רב'ס א מאכטער (הרבנית רחל ע"ה בזיווג שלישי).

הגרא"ח: זי האט געהאט קינדער.

רבינו: אבער נישט פון אים (מהשפת אמת).

ער האט איר מחשיב געווען, ווייל זי האט זייער לאנג געבענטשט ליכט, און ער האט אויף דעם שטארק ארויף געקוקט, מעהט זיך אים אז די אנדערע רעביצין האט עס געמאכט שנעל.

א' הנוכחים: די פוילישע זאגן אז דער שפת אמת האט איר געזאגט, אז ער קען איר אנוואונטשן אזא קינד ווי דער צאנזער רב, האט זי געזאגט אז אזוי ווי דער זיידע (מרן הדברי חיים) קען נישט זיין, האט ער געזאגט, 'אויב אזוי, איז נישט'.

*

הגרא"ח: נעכטן איז געווען מיין זיידע'ס יארצייט - דעם גארליצער רב'ס ברודער - דעם קרייזער רב (הגה"ק רבי אהרן האלבערשטאם ז"ל בן מרן הדברי חיים אבד"ק צאנז-קרייז), מיר זענען דעם קרייזער רב'ס אייניקלעך.

2

הגה"ק רבי אהרן זי"ע נולד בשנת תקפ"ו ב' כב' רביעי לאביו הרב"ק מצאנז זי"ע, ומסופר שכשנולד שלח אביו הר"ח לשאול את רבו הגה"ק מראשפיץ איזה שם לקרוא לו, והשיב אהרן, וכן עשה, אחר כך כתב הרב"ק מצאנז לחמיו הברוך מעם שנולד לו בן וקרא שמו בישראל "אהרן", והברוך מעם ידע שאין במשפחת אבותיו שם כזה, והקפיד שיקראו הבנים בשמות של המשפחה מנהוג, על כן השיב לו במכתב: וכי ממשפחת גרים אתה שאתה נותן שם מדהומש, אך כשנסתלק הגה"ק מקריית אחריו יותר משבעים שנה בר"ח אב, יומא דהילולא של אהרן הכהן זי"ע נתגלה לעין כל רוח קדשו של הגה"ק מראשפיץ בקריאת שמו, כי כפי הנראה היה לו ניצוץ מנשמתו הק'.

בשנת תרי"ז נתמנה ע"י אביו הק' לרב בצאנז, וסעי' לו בניהול עניני הרבנות, והיה נקרא "דער קרייזער רב" כדי להבחין בינו לבין אביו [קרייז היינו גליל] נסתלק בשנת ר"ח אב שנת תרס"ג ונטמן באוהל אביו הק', חלק קטן מדברי תורתו מובא בספר מגד ארץ, ועוד בספרים שונים.

ז"ל)³, און האט איר געזאגט, 'די מאמע האט באפוילן אז מ'זאל אויף איר ווארטן ביי די הופה, זי האט אים נישט דערקענט – אפילו אז ער איז דאך געווען איר ברודער – האט זי אים געפרעגט, 'יונגלעך, ווער איז דיין מאמע?', האט ער געזאגט, 'דיין מאמע איז מיין מאמע...'

זי האט נישט געוואוסט ווער ער איז, ס'איז געווען ווייט ווי מ'האט געוואוינט, און מ'האט זיך נישט געזעהן.

הגרא"ח: דער ראזוואדאווער רב איז געווען דער עלטסטער איידעם פונעם ייטב לב?

רבינו: יא, ער האט נאך געגעסן קאסט ביים ישמח משה, נישט לאנג.⁴ ער איז געווען זייער יונג ווען ער האט התונה געהאט.

רביה"ק ז"ל דיבר פ"א בשבחה, שהיתה צדקנית ואשה חכמה מאד ובעלת השגה, וסיפר רבינו שכשהי' אבל ל"ע על פטירת אביו הרה"ק בעל הקדויו"ט ז"ע הי' פ"א בראזוואדאו אצל בנו של הרה"ק ר"מ מראזוואדאו הרה"ק ר' צבי ז"ע שמיאל את מקום אביו, והרבנית ע"ה היתה אז עוד בחיים שזכתה לזקנה מופלגת, ולא רצו לגלות לה מפטירת אחיה מרן הקדושת יו"ט ז"ל, וביקש ר' צבי מרבינו שיאמר את הקדיש בעת התפילה בקול נמוך שאמו לא ישמע אותו ואמר קדיש כי על ידי זה יתודע לה מפטירת אחיה, וכך עשה, אחר התפילה נכנס רבינו אצלה, אמרה לו היית יכול לומר הקדיש בקול, הנני יודע הכל, כי זה זמן רב שאני מקבל שום מכתב מאחי, וראיתי אותו בחלום הלילה ואמר לי שהוא כבר בעלמא דקשוט, אך אמור לי איך היה בדיוק הפטירה...

לא ארכה לו הימים הטובים שישב בצל ק"ו מרן הישמח משה ז"ל, ורק שמונה שבועות ישב אצלו, כי החתונה התקיימה בחדש סיון תר"א ובאותה שנה ביום כ"ח תמוז נסתלק מרן הישמח משה ז"ל, אך בכל זאת זכה בזמן קצר זה לקבל מלא חפניים של תורה וחסידות והדרכות אשר וקינו הישי"מ השפיע עליו באהבה וחיבה יתירה.

חותנו העריצו וחיבבו מאד, פ"א אמר מרן הישי"מ לנכדו מרן הייטב לב ז"ל: לקחת לך חתן, כוונתהגה לא ראיתי מאד ר' אברהם'לע המלאך...

רבינו ז"ל סיפר ששמע מחותנו הרה"ק מופלאגטש ז"ע בשם אביו הרה"ק מראזוואדאו, שמרן הישמח משה לא מנע מנכדו החביב שום דבר וגלה לו כל ענינים שידע, רק דבר אחד לא רצה להראות לו, והוא השופלאד שהי' מונח הקמיעות שנהג מרן הישמח משה ז"ל לחלק, והזהיר אותו שח"ו לא ינסה לפותחו, פ"א פתח הרה"ק מראזוואדאו את השופלאד והישי"מ הרגיש תיכף ברוח קדשו שנכדו פתח את השופלאד, וכא מחר ואמר לו דע כי כל קמיע יש בה חיות ויש לי קשר עם כל קמיע, ותיכף כשפתחת את השופלאד הרגשתי תיכף, ולקח מרן הישמח משה ז"ל קמיע אחת והניחה אותו על ידו והראה לנכדו איך שהקמיע מתנועע מהחיות שיש בה.

כאן הגיע האדמו"ר מסמיטשין הנח"צ ר' אליעזר'ל שליט"א נכדו וממלא מקומו של כ"ק אדמו"ר ר' יודאלע מסמיטשין ז"ל בבארא פארק

רבינו: א ראפשיצער אייניקל.

ראש ישיבתינו: דעם ייטב לב'ס אייניקל אויך.

רבינו: יא, א ראזוואדאווער אייניקל, ס'איז נישטא אסאך ראזוואדאווער אייניקלעך.

ודיברו אודות חפצי קודש ממרן הייטב לב שנפלו בירושה ל"ק אדמו"ר מסמיטשין ז"ל

רבינו: אין סיגוט איז געווען צוויי לייכטער'ס בירושה פונעם ישמח משה.

הנח"צ ר' שלו' אליעזר מייטלבוים שליט"א רב דביהמ"ד 15 עוו. בארא פארק: דער טאטע ז"ל פלעגט זאגן 'מעשענע לייכטער'ס.

רבינו: יא, נישט קיין זילבערנע לייכטער'ס, און מ'האט עס גענוצט צו שלש סעודות (מחמת אבילות להסתלקות משה רבינו ע"ה שנסתלק בעת רעוא דרעוויין, לא היה לו בס"ג שום כלי כסף, גם היין והכוס היו מכלי זכוכית, וכן נהג ג"כ מרן רבינו הק' בעל דברי יואל ז"ל).

והזכיר הנח"צ גאב"ד סאטמאר כ"פ שליט"א שוקינו הנח"ק ר' משה יוסף ז"ל אבד"ק אוהעל נסע בילדותו לראזוואדאו

רבינו: יא, דעם ייטב לב'ס רעביצין איז אמאל געפארן קיין ראזוואדאו צו א התונה פון איינעם פון די קינדער – איר אייניקל – און זי האט מיטגענומען איר זוהן דעם אוהעלער רב (רבי משה יוסף ז"ל) אלץ יונגל, און אונטער ראזוואדאו האט זיך עפעס צובראכן פונעם וואגן, און עס איז שוין געווען דער יום החופה, און מ'האט געדארפט אריינפארן אין שטאט ברענגען א אנדערן וואגן, איז געווארן א פראבלעם וועגן יהוד, ווייל דארט איז געווען דער בעל עגלה און די רעביצין און א יונגל, איז געווען א פראבלעם ווער ס'זאל אריינפארן אין שטאט, איז אריינגעפארן דער בעל עגלה מיטן יונגל, און זי איז געבליבן דארט, און מ'האט נישט געוואוסט ווי אזוי מ'ווייזט צו זיין אז זי איז נאכנישט אנגעקומען.

דארט אין ראזוואדאו איז געווען א גרויסער עולם, און קיינער האט זיך נישט אומגעקוקט אויף דעם פרעמדן יונגל ווער ער איז, און ער טראכט ווי אזוי גיט מען זיך א עצה, מ'ווייזט צו זיין אז זיין מאמע דעם ייטב לב'ס רעביצין איז אונטער וועגנ'ס, איז ער געגאנגען צו די רעביצין פונעם ראזוואדאווער רב (הרבנית הצ' נישל יהודית ע"ה בת מרן הייטב לב

אליינס אין שמוכ.⁵ אנדערע ראפשיצער אייניקלעך האבן נישט אזוי געמוהן.

5

ידוע שמוך הישמח משה ז"ל היה רגיל להתפלל בחדרו ביחודות והתבודדות שעות ע"ג שעות לפעמים עד שעה ב' וג' אחר חצות היום לא פעם ראו אותו כמציין מן החרכים שוכב על הארץ בפשוט ידיים ורגלים בעת אמירת ק"ש כארי ישאג וכל אבריו דא לדא נקשן מרוב פחד ומורא וסיפר רבינו ז"ע שפעם אחת הרגיש הייטב לב שזמן רב כבר שורר שקט בחדרו של היש"מ באמצע תפילתו מושם כך פתח את הדלת ונתבהל למראיתו כי היש"מ שוכב על הארץ כמתעלף וכמעט שתפילין של ראש נפל על הארץ דפק על לבו והנה דומם קרא לרופא והתחיל למשמש על לבו פתאום הקיץ היש"מ וקרא בקול "אחד" אז ראו עד היכן כחו מגיע.

וכעין זה הובא בדבר צבי (ע"ס א"ב ע"ד צדק מכת"ה הגה"צ מוויטצעק וצלחה"ה) שהגה"ק ר' משה מראזודאוו זצ"ל אכל קעסט אצל בק"ה הגה"ק הישמח משה ז"ע באוהעל, ושמועתו מכ"ק ש"ב הגה"ק אדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) ז"ע, ששמע מחזנות הגה"ק מפלאנטש זצ"ל שסיפר אביו הרה"ק מראזודאוו שהי' ירא מלהביט בפניו של היש"מ ואמר שאיש אשר שומע כסדר חרות [כרוזים] מן השמים איך נוכל לראות את פניו וסיפר שפעם התחבא בהשאנק שבחדיו בשעה שקרא ק"ש של שחרית בטלית ותפילין על ראשו, ופתאום כאשר אמר ה' אחד נתעלף ונפל לארץ ושמע קול נשימתו שהי' כאיש גוסס רח"ל, ונפל עליו פחד גדול ולא ידע כדת מזה לעשות אם לצאת החוצה ולצעוק או לשתוק, והביט וראה שהתפילין נפל מראשו וכן הכובע והטלית והי' שוכב על הארץ ממש כאיש דומם, ואחרי איזה רגעים ראה שהתחיל להתנועע ועמד ולבש עוד הפעם הטלית ותפילין וגמר הק"ש ובכל שם שהי' מזכיר הי' לו פחד גדול ממש כאילו פרחה נשמתו וכ"ק אדמו"ר (שליט"א) ז"ע אמר לי ע"ז שבישמח משה סו"פ בשלח עמוד (קס"א ד"ה ואחביו) מפרש נוסח הברכה מחיה מתים במאמרו שהקב"ה מחיה אותם שהם מתים במאמרו כשאומרים שמו מפני פחדו ומהדר גאווה עכד"ק. והעולם חושבים שרק מפרש כן בדרך רמז ופירוש בעלמא אבל ידוע שהפירוש שלו שכתב בספר הי' מה שנעמד בנסיון בעצמו.

מורן הישמח משה ז"ל פירש פעם על עצמו את מאמר הפייט "והוא באחד ומי ישיבנו נפשו אותה ויעש", והוא באחד" כאשר יהודי מתפלל ביחידות 'ומי ישיבנו' מי יענה אחריו אמן 'ונפשו אותה' שיענו אמן אחרי ברכותיו 'ויעש נורא וקדוש' בורא לעצמו מלאך שהוא נורא וקדוש והוא ענה אמן אחרי ברכותיו.

רבינו ז"ל סיפר שהישמח משה ז"ל לא היה אומר ברוך ה' לעולם בתפלת ערבית דאלו הי' אומרו הי' עולה לו לזמן רב מאד כי יש בה ח"י אוכרות ובכל פעם שהזכיר את השם הגיג להתפשטות הגשמיים ע"כ נמנע מלאמרו.

ויספר שלעת זקנתו כשכבר נמצא באוהל אנשי קלי הדעת מגולחי וכן ההולכים לרחוק הזמן, באין תורה ויראה והדיוט קופץ בראש והי' מראש קהילה, ובאו לפניו ושאלוהו מדוע מתבודד ומתפלל בחדרו ובהיכלו, ולמה לא יאבה להתפלל אתנו בביהכ"נ הלא הוא הרב ואב"ד

רבינו שאל להאדמו"ר מסטיטשיין: ווי אלט איז ער געווען ווען ער האט חתונה געהאט, דרייצן יאר פערצן יאר?

האדמו"ר מסטיטשיין: פערצן יאר.

רבינו: דער ישמח משה - ווען ס'איז געקומען שבת - האט ער אים מכבד געווען צו דאווענען פאר'ן עמוד 'שחרית', און ער האט געדאוונט פאר'ן עמוד. דעם צווייטן שבת האט ער אים נאכאמאל צוגעשיקט צום עמוד, און האט אויך געדאוונט. דעם דריטן שבת האט דער ישמח משה אים נאכאמאל צוגעשיקט צום עמוד, האט ער געזעהן אז מ'שיקט איהם צו וואך נאך וואך, האט ער געפרעגט מ'האט מיר דען אויפגענומען צו זיין דער שטאט'ס חוץ?, האט דער ישמח משה געזאגט, 'ווען דו זאלסט וויסן ווי אזוי די פמליא של מעלה האט הנאה פון דיין דאווענען, וואלטסטו נישט אזוי געזאגט'.

הגה"צ גאב"ד דקהילתינו ב"פ שליט"א: דער ישמח משה האט זייער הנאה געהאט פון זיין דאווענען, ער איז זייער נתפעל געווארן.

האדמו"ר מסטיטשיין: ס'איז דא א מעשה, ס'איז געווען א מחלוקה די באבע מיט א אייניקל ווער ס'זאל מאכן די קוגל אויף שבת...

רבינו: כ'האב נישט געהערט די מעשה, נו...

האדמו"ר מסטיטשיין: איז מען געקומען צום ישמח משה פרעגן וואס צו טוהן, האט דער ישמח משה געענטפערט, 'יחלוקר, איינע זאל אנגרייטן די קארטאפל, און איינע זאל צולייגן די טעם, די וואס האט אנגעהויבן צו צוגרייטן האט געטראכט פארוואס זאל איך נישט ענדיגן אלעס, האט זי אויך אריינגעלייגט זאלי, שפעטער איז געקומען די אנדערע און צוגעלייגט נאך זאלי און פערער.

שבת ביינאכט ווען מ'האט געטיילט פון די קוגל, איז עס נישט געווען אריינצוגעמען אין מויל פון אויפיל זאלי, און ווען מ'האט געטיילט שיריים פאר'ן ראזוואדאווער רב, האט ער געגעסן פון דעם, און ער האט געזעהן אז מ'קוקט אים אזוי אָן, האט ער געטראכט 'אפשר קוקט מען אים אזוי אָן ווייל ער עסט פון די קוגל, און עס פעלט אפשר דא זאלי, האט ער צוגעלייגט נאך זאלי, האט דער ישמח משה געזאגט, 'ער איז אויסגעמוהן פון די וועלט, אבער אזוי ווייט?!

הגרא"ח: ס'קען זיין אז פון דארט (מוקינא מרן הישמח משה ד"ל) האט דער ראזוואדאווער רב גענומען דאס דאווענען

רבינו: דער ייטב לב שרייבט דאך אויף אים זייער גרויס 'חנני הרב הצדיק הקדוש'.⁶

הארמו"ר מסטיטשיין: דער שינאווער רב האט אים געזאגט אמאל מוסר, פארוואס ער איז מרחק די ארימעלייט, וואס זאלן דען טוהן די ארימעלייט? האט דער ראזוואדאווער רב געענטפערט, 'נז, זאלן זיי פארן קיין שינאווא'.

א' הנוכחים: ס'איז דא א לאנגער סיפור – רבי יהודה'לע (הנח"צ ר' יהודה'לע האראווייץ ז"ל מדישקוב ירושלים) פלעגט עס פארציילן – אז ער פלעגט צו זאגן 'דער טאטע איז געווען א גרויסער צדיק, און ווען א איד איז געקומען צו אים און אים געגעבן א גרייזער, איז ער געהאלפן געווארן. איך – זאגט דער ראזוואדאווער רב – בין דאך א פשוטער איד, דער ארימאן היט שוין דאס געלט אגאנץ ווינטער, און ער קריגט זיך מיט די רעביצין אז ער דארף עס אוועק לייגן פאר'ן רבי'ן, זאל איך דען צושטערן שלום בית פון אידן, וועגן דעם אז עס קומט א ארימאן שיק איך אים אוועק, ער זאל נישט קומען אהער, אבער איך דארף דאך האבן פרנסה, בין איך מקרב די עשירים'.

*

א' הנוכחים: דער וואלאווער רב רבי יוקל איז בזיווג שני געווען א איידעם ביים קרייזער רב?

רבינו: ער האט נישט געהאט קיין זיווג שני, ער איז אוועק תרפ"ד, זי (זוגתו הרבנית מרת הענדל ע"ה בת מרן הייטב לב ז"ל) איז אוועק ג' אלול, און ער איז אוועק ט"ז אלול, צוויי וואכן נאך איר, דער וואלאווער רב האט אויסגעלעבט די יארן צוזאמען מיט די רעביצין, ס'שטייט אויף די מציבה 'הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו'.

ראש ישיבתינו: דאס יא, דעם רבי משה'לע שינאווער'ס זון רבי לייבוש מרדכי (שהי' אה"כ אבד"ק שינאווא) איז געווען (בזיווג שני) א איידעם ביי רבי יוקל.

וקמו הרבנים הנאונים לנחם

רבינו: אזוי, דער ראזוואדאווער רב האט געדאוונט אליינס אין א שטוב? כ'האב נישט געהערט פון דעם.

הארמו"ר מסטיטשיין: כ'האב עס געהערט פונעם זידן (כ"ק אדמו"ר בעל מנחת יהודה מסטיטשין ז"ל בנו של הרה"ק ר' איציקל מסטיטשין ז"ל שהיה בנו של הגה"ק ר' משה'לע מראזוואדאו ז"ל).

גאב"ד קהילתנו ב"פ: רבי איציקל סטיטשינער האט געדאוונט זייער שפעט.

הארמו"ר מסטיטשיין: ס'האט זיך אים פארצויגן.

רבינו: רבי איציקל איז געווען א גרויסער רבי, ער האט געהאט אסאך חסידים.

גאב"ד קהילתנו ב"פ: מ'האט גערעדט פון אים אזוי ווי פון די פריערדיגע, פון די מופתים און נאך.

מ'זאגט אז אין אדוקעל (בעצירותו אחר החתונה) האט מען זיך אפגערעדט אויפן ראזוואדאווער רב אז ער רעדט זייער ווייניג מיט זיין רעביצין, האט ער געזאגט, 'איך פארשטיי נישט, איך בעט דאך פון די רעביצין יעדע וואך די וועט ווען איך גיי אין מקוה, איז ווי קען מען זאגן אז איך רעד ווייניג'.

דקהלתנו ואנחנו משלמין משכורתו, ולמה יעזוב אותנו ולא יעשה הדברים השייכים לרב ואב"ד, ונכדי הייטב לב עמד שם בעת ההוא, וחשב בדעתו כי בוודאי ישלחם ויגרשם מנבית בחרי אף, כי בעת ההוא נהרו אליו מכל פנות, והצדקה שחילק בעצמו בכל שבוע ושבע לעניי העיר בקביעות עלה כפלים ממשכורתו מקופת הקהל, מלבד הצדקות וגמ"ח שעשה לכמה בע"כ שירדו מנכסיהם ובפרט שהי' לעת זקנתו זקן ושבע ימים, ואמנם הוא כרוב צדקות וענותותו השיב להם במענה רך ואמור: שמעוני אחי הלא אחו"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וידוע אשר כל איש יכול להגיע למדרגה זו לעשות לו מקום ד"א של הלכה ולקבוע לו במקום ההוא מקום לתפלתו, ושוב קנה המקום הזה קדושה לעצמו כמו קדושת ביהמ"ד וביהמ"ד, ואמור: שעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל שיקבע בא"י, וב"ה כי אני קבעתי בחדרי מקום ד' אמות של הלכה אשר הוא בחינת א"י שלי, והן עתה אתם רוצים לגרשוני מארץ ישראל שלי לעת זקנתי, והאנשים האלו אשר לא ידעו ולא יבינו וטח עיניהם מראות להבין ולהשכיל אמרי קדוש כאלו, בכל זאת פחדו ורעדו מהדר קדושתו והלכו מאתי בפחי נפש.

וסיפר רבינו בעל ברך משה ז"ל שתחת אחת השיחים שהי' לו עם רביה"ק ז"ע, נסתובבה הייתה אודות מה שרבים מצדיקי פולין נהגו להתפלל סגור בחדרם, באמנם שבהדר מיוחד יכולין להתאמן יותר ולכוון בכוונת התפלה, וגם זה נחשב כתפלה בציבור, אבל אמר רביה"ק ז"ע לא כן הי' טעמו של זקינו היש"מ שגם התפלל בחדרו בהתבודדות, אלא בעבור שהי' מאריך בתפלתו ובכל פעם כשהזכיר את השם הי' מתפשט מגשמייות ונופל לארץ בחלשות, וכן היו רגילים אצלו בתפלתו מלאכים ושרפים, והי' רגיל לעשות תנועות והוויות שונות, שאי אפשר לעשותם ברבים, וע"כ התפלל בחדר מיוחד.

6

ע' בייטב לב (פרשת בא) עה"פ ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור וגו' (שמות יג, ז), שכותב שם בזה"ל: "ומפי חנני הרב הצדיק הקדוש המפורסם בישראל גדול שמו מו"ה משה הורוויץ נ"י אבד"ק ראזוואדאב בדיוותו בימי נעוריו סביב לשולחני", עיי"ש.

נַתַּנוּ יָדֵינוּ זְמִירָת שִׁירֵי וְתַשְׁבָּחוֹת

נִשְׁפָּטָה תַּטּוּפָנָה שְׁפֹתֵינוּ, לְהַבִּיעַ מִיִּטֵּב בְּרֻכּוֹתֵינוּ וְאִיחּוּלֵינוּ, קִדְּם מַעַ"ב יְדִידֵינוּ, הָאִדָּם הִיקֵר וְהַמְהוּלָּל בַּתְּפִאָרֶת
כִּינּוּ יִמְלֹא שִׁבְחָ וְתַהֲלֵלָה, וְלִשְׁנוֹנֵנוּ מִיֵּלֶה, כִּשְׁהַשְׁמַחָה בְּמַעֲנוֹ נִבְרַכּוּ וְנִהְלָלוּ בְּבִרְכָּה מְרֻבָּה וּבְאוֹתוֹת כְּבוֹד וִיקָר
תִּהְיֶה נֹא בְּרֻכּוֹתֵינוּ לְרֹאשׁוֹ עֵטְרָה, עַל כָּל מַעֲשָׂיו וּפְעֻלּוֹת הַכְּבוֹדִים לְכָל קִדְשֵׁנוּ בְּלֵב וּנְפֶשׁ מְסֻרָה, עֶסְקֵנוּ נִמְרָצ
לְכָל יוֹדְעֵינוּ וּמַכִּירֵינוּ נֶעֱרָץ וְחַבִּיב, תּוֹרָה וְחֻסְדוֹת אֲצִלּוֹ שְׁלוֹב, אֲצִל מֶרֶן רַבִּינוּ הַגָּה"ק שְׁלִיט"א מְקוֹרֵב וְאִדּוּק
יִמָּם וְלִילָה לֹא יִשְׁבּוֹת חֲשִׁיכָה מְאֹדָה, לְהַרְבּוֹת וּלְהַטִּיב לְכָלֵּל וּלְפַרֵּט תְּדִירָא, אִישׁ חֲמוּדוֹת הָאִי גִבְרָא יְקִירָא

נִפְתָּלִי הִירְצָקָא שְׁטִיין מוֹה"ר

מִגְדוּלֵי עֶסְקָנִי קִדְּמֵנוּ הֵק' בַּעֲוָב"י וְוִילְיָא מְסֻבּוֹרֵג יַע"א

לְרַגֵּל הַשְׁפָּחָה שְׁבַעֲפֻעֵינוּ, רוֹפְעוֹת קַל בְּגִדֵּנוּ, בַּעֲזָר צִוְרוֹ וְקִינוֹ
בַּהֲכֵס בְּנוֹ הַבְּכוֹר יִנְיָק וְחַכִּים, כָּלֵו עַחֲפֵדִים וְחָכְו עֲתָקִים

כַּעַר יוֹסֵף זֶנְדֵּל נִי"ו

לַעֲוֹל הַתּוֹרָה וְהַפְּצוּת

וְה"ר מוֹלְפָנִי אֲבִינוּ שִׁבְשֻׁמִּים, שִׁיתְּבָרֵךְ בְּמִלּוֹא חֲפִינִים, תַּעֲנוּג וְרוֹב נַחַת, מִמֶּנּוּ וּמִכָּל יו"ח בִּבְת אַחַת,
וּבְשֹׁכֵר פְּעֻלּוֹ הַבְּרוּכִים וְהַכְּבוֹדִים, יִרְאֶה פְּרִי הַיְּלֻלִים דּוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִמְשִׁיךְ לְהַגְדִּיל עֲשׂוֹת לִזְכוֹת אֵת
הַרְבִּים, בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וּמֶרֶן דְּבִשְׁמִיא יִהְיֶה בְּסַעְדוֹ לְהַתְּבָרֵךְ בְּשַׁפַּע בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה, בְּרַבִּיָּה וְהַמְשַׁכָּה,
בְּלִי קִצְבָה וְהַעֲרִכָה, וְיוֹסֵף עֲלֵיוֹ ה' אֱלֹף פַּעֲמִים כֶּכָּה, וְכַט"ס.

הַחוֹתָמִים לְמַעַן שְׁמוֹ מִתּוֹךְ רִגְשֵׁי אַהֲבָה וִידִידוֹת

מֵאִיר נִפְתָּלִי פֶּעֶרֶל
יְקוֹתִיאֵל יִצְחָק בְּרָאךְ
יִחְזְקָאֵל רֵאטְעֵר

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn NY 11211 • Tel. (718) 302-6720 • Fax: (718) 486-2473

ט"ז

מודעה חשובה!

הננו בזה להודיע לכל אנ"ש שיחיו, שבמשך הימים אשר

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שוהה בעיר הנופש ניו העמפשייר

אפשר להתקשר ע"י הטעל.

917-378-3387

מרן רבינו שליט"א ישהה בניו העמפשייר עד יום א' פ' עקב הבעל"ט

הנהלת הקהלה

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטרליע

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטר • וויען

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הגנו משגרים ברכת מזל טוב לחברתנו ולבית לאנשי שלומנו תומכי מדינת ישראל וכללנו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

הרב יוסף פאנעטע שליט"א
ר' וואלף ברימ לאנדאן נ"י
ר' ירחמיאל וואלף פריעד נ"י
ר' מאיר פישער נ"י
ר' דוד גרינפעלד נ"י
ר' ארי' (ביר יחזקאל) הערשקאוויטש נ"י
ר' יואל וויזענפעלד נ"י
ר' יואל (בהר"ב) ווייס נ"י
ר' יעקב שלום ווייס נ"י
ר' זלמן לייב (בהר"א) סימאן נ"י

הולדת הבנות

ר' יצחק חיים פריינד נ"י
ר' יואל (ברא"מ) גאלד שטיין נ"י
ר' שמעון זאב הערשקאוויטש נ"י
ר' משה מערמל שטיין נ"י
ר' הערשל קאהן נ"י
ר' משה שמואל מרדכי שטיין נ"י

הכנסת בנו לעוה"מ

ר' חיים הערש גאלדבערגער נ"י
ר' שאול יחזקאל פראמאוויטש נ"י
ר' יוסף ראזענפעלד נ"י

לאנדאן

הולדת הבן

ר' יוסף שלמה גרינבוים נ"י
בן הרב שניאור זלמן גרינבוים שליט"א
ר' מ'בי שיה"ק בבני ברק
חתן ר' אליעזר ראטה נ"י

הולדת הבנות

ר' יחזקאל ב"ר יעקב יצחק גריפעלד נ"י
חתן ר' צבי אליעזר מארמארשטיין נ"י
ר' חיים אברהם (ב"ר אייזיק) שמאיע נ"י

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בחדרת קודש ובהתרגשות עילאה
משגרים אנו בזה ברכת מזל טוב
אל מול פני

ב"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת הולדת נכדו
אצל נכדו
הרב מאיר יואל אשכנזי שליט"א
בן הגה"צ ר' זלמן אשכנזי שליט"א
אב"ד אוסטרליא בארא פארק

חתן הרב"נ

הגה"צ ר' חנוך העניך אשכנזי שליט"א
רב דביהמ"ד אבני צדק
ומו"ץ שכונת עצי התמרים בקרית יואל יע"א

נכד האדמו"ר מאלעסק שליט"א

נכד הגה"צ רבי אלימלך אשכנזי שליט"א
גאב"ד מעלבארן

בארא פארק

הולדת הבנים

ר' חיים הערש בן ר' אהרן יוסף ווייס נ"י
ר' חיים אויש נ"י
ר' יצחק שטערן נ"י

הולדת הבנות

ר' בערל שהנפעלד נ"י

בני ברק

הולדת הבן

ר' אפרים ברוך האראוויטץ נ"י
ב"ר הערש לייב האראוויטץ נ"י

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' שלמה זלמן פוקס נ"י
ר' חיים יחזקאל ראזענבערג נ"י
ר' שלמה סטרוואוויטש נ"י

הולדת הבנות

ר' הערש לייב פאגעל נ"י
ר' ישראל אברהם האלפערט נ"י
ר' שמשון אליעזר מארמארשטיין נ"י
ר' אברהם שמואל אראן נ"י
ר' דוד יושע ב"ר משה אליעזר כ"ץ נ"י
חתן ר' ישע' זילבערשטיין נ"י

הכנסת בנו לעוה"מ

ר' נפתלי הירצקא שטיין נ"י

מאנטריאל

הולדת הבן

ר' יואל ראזענפעלד נ"י
ב"ר שמואל ראזענפעלד נ"י

אויסטרליע

הולדת הבת

ר' נפתלי הירצקא ענגלאנדער נ"י

מאנסי

הולדת הבן

הרב אברהם דוד וואגשאהל שליט"א

הולדת הבת

ר' פנחס זלמן לייב כ"ץ נ"י
בן הרב ר' אלי מרדכי כ"ץ שליט"א
ר' מ'בי שיה"ק ב"פ
חתן ר' אברהם שמואל ראזענבערג

אירוסים צאצאיהם

הרב זעליג שפילמאן ז"ל, קרית יואל	החתן חיים בעריש נ"י	ר' משה שמואל לאנדאן נ"י, קרית יואל
הר"ר אברהם כהן שליט"א, קרית יואל	החתן יעקב יואל נ"י	הר"ר אליעזר שלום וואגשאהל שליט"א, מאנסי
ר' אריאל מרדכי ג'ברא נ"י, קרית יואל	החתן אברהם נ"י	ר' יוסף שאלילאף נ"י, קרית יואל
ר' מאיר אלי' אקער נ"י, בני ברק	החתן משה יואל נ"י	ר' ליפא בערקאוויטש נ"י, אנטווערפן

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579